

AZERBAJCAN CUMHURİYETİ EĞİTİM BAKANLIĞI
AZERBAJCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ
TÜRK DÜNYASI İKTİSAT FAKÜLTESİ
TURİZM VE OTELCİLİK BÖLÜMÜ

LİSANS BİTİRME TEZİ

STRATEJİ YOL HARİTASI KAPSAMINDA BÖLGESEL
TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ: KÜLTÜR TURİZMİ ÖRNEĞİ

Hazırlayan
Kenan MİRZEYEV
1517.0105061

BAKÜ 2019

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ EĞİTİM BAKANLIĞI
AZERBAYCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ
TÜRK DÜNYASI İKTİSAT FAKÜLTESİ
TURİZM VE OTELCİLİK BÖLÜMÜ

LİSANS BİTİRME TEZİ

STRATEJİ YOL HARİTASI KAPSAMINDA BÖLGESEL
TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ: KÜLTÜR TURİZMİ ÖRNEĞİ

Hazırlayan
Kenan MİRZEYEV
1517.0105061

Danışman
Öğr.Gör. Pervin PAŞAYEVA

BAKÜ 2019

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİ

Kafedra “İqtisadiyyat və İşlətmə”

TƏSDİQ EDİRƏM

“ ___ ” _____ 2019

BURAXILIŞ İŞİ ÜZRƏ VERİLMİŞ TAPŞIRIQ

“Türk Dünyası İqtisad” fakültəsinin Turizm və otelçilik ixtisası üzrə

təhsil alan tələbəsi

Kənan Mirzəyev Mehdi oğlu
(adı, soyadı, atasının adı)

Diplom işinin rəhbəri

Öğr. Gör.Pərvin Paşayeva Rəsul
(adı, soyadı, atasının adı, elmi adı və dərəcəsi)

1. İşin mövzusu STRATEJİ YOL HARİTASI KAPSAMINDA BÖLGESEL TURİZMİN GELİŞTİRİLMƏSİ: KÜLTÜR TURİZMİ ÖRNEĞİ

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən təsdiqlənsin
“ ___ ” _____ 2019 il No

2. Tələbənin sona yetirdiyi işin kafedraya təhvil müddəti: 8 ay

3. İşin məzmunu və həcmi (izahı, hesabı və eksperimental hissəsi, yeni təhlilə ehtiyacı olan müəssisələr) Özet, Giriş, Birinci bölüm, İkinci bölüm, Üçüncü Bölüm, Sonuç, Kaynakça

4. Buraxılış işi üçün lazımi materiallar

1. AVCIKURT, C.,(2003) *Turizm Sosyolojisi*, Turist-Yerel Halk Etkileşimi, Detay Yayıncılık, Ankara. Boniface, P., Fowler, P.J., (1993) *Heritage and Tourism in 'the global village'*, Routledge, London.
2. BUTLER,(1992). Alternative Tourism: The thin Edge of the Wedge. In V.
3. DERNOI, L. A.(1981). Alternative tourism: a new style in north-south relations. *International Journal of Tourism Management*, 2, pp. 253-264.
4. DERNOI, L. A. (1988). Alternative or community-based tourism. In L. D'Amore, J. Jafari, & (eds), *Tourism-A vital Force for Peace* (pp. 89-94). Vancouver, Canada: D'Amore and Associates.
5. DOĞAN, H.Z., (1987) *Turizmin Sosyo-Kültürel Temelleri*, Uğur Ofset Matbaacılık ve Ticaret, İzmir.
6. DOĞAN, M (2010). Ekomüze Odaklı Sürdürülebilir Destinasyon ve Gökçeada Üzerine Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekizmart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 135 s.Çanakkale.
7. DOĞANER, S., (2003) “Miras Turizminin Coğrafi Kaynakları ve Korunması”, *Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu* (16-18 Nisan), İzmir.
8. GANG,C(2011). Sustainable Development Of Eco-Cultural Tourism In RemoteRegions: Lessons Learned From Southwest China, *International Journal of Business Anthropology* vol. 2(1), s: 125-127.

5. Qrafik materiallarının siyahısı dəqiq göstəricilərlə (vacib cədvəl, çertyojlar, yaxud qrafiklər, nümunələr və s.)

6. Buraxılış işi üzrə məsləhətçinin soyadı, adı, atasının adı, elmi adı və dərəcəsi (diplom işinin ona aid olan hissəsini göstərməklə)

7. Buraxılış işinin təqdimi üzrə təqvim planı:

Sıra No	İşin hissələrinin adı	Qurtarma faizi	İşin yerinə (yerinə yetirilmə) yetirilməsi müddəti
----------------	------------------------------	-----------------------	---

plan faktik üzrə

1. Bölüm (Şubat 2018 – Mart 2019)
2. Bölüm (Nisan 2019 – Mayıs 2019)
3. Bölüm (Haziran 2019)

Buraxılış işinin rəhbəri _____
imza

Məsləhətçi _____
imza

Tapşırığı imza üçün qəbul etdim _____
(tələbənin imzası)

Tapşırığın qaytarılması tarixi “ _____ ” _____ **2019-ci il**

Qeyd 1. Buraxılış işi üzrə verilmiş tapşırıq 2 nüsxədən ibarətdir. Nüsxənin biri tələbəyə verilir, ikincisi kafedrada qalır.

Qeyd 2. Hazırlanmış buraxılış işini tapşırıqla birlikdə tələbə DAK təqdim edir.

BURAXILIŞ İŞİNİN PLANI

ÖZET

KISALTMALAR

TABLolar LİSTESİ

GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM

ALTERNATİF TURİZM VE TÜRLERİ

1.1. Alternatif Turizm Kavramsal Çerçeve

1.2. Alternatif Turizmin Tarihsel Gelişimi

1.3. Alternatif Turizm Türleri

1.3.1 Sağlık Turizmi

1.3.2 İnanç Turizmi

1.3.3 Av Turizmi

1.3.4 Golf Turizmi

1.3.5 Hava Sporları Turizmi

1.3.6 Kongre Turizmi

1.3.7 Yat Turizm

1.3.8 İş turizmi

1.1.9 Kültür turizmi

İKİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜR TURİZMİ

2.1 Kültür Turizminin Tanımı

2.2. Kültür Turizminin Türleri ve Özellikleri

2.2.1 Kültürel eko-turizm

2.2.2. Yerli kültürel turizm

2.2.3. Eko-kültürel turizm;

2.2.4. Sosyo-kültürel turizm

2.4 Kültür Turizminin Yararları

2.5. Dünyada kültür turizmi çeşitleri

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AZERBAYCAN STRATEJİ YOL HARİTASI KAPSAMINDA

BÖLGESEL TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ: KÜLTÜR TURİZM

ÖRNEĞİ

3.1.AZERBAYCANDA KÜLTÜR TURİZMİNİN POTANSİYELİ

3.2.Strateji Yol Haritası Kapsamında Kültür Turizminin
değerlendirilmesi

3.2.1 Stratejik Yol Haritası Kapsamında Kültür Turizminin
değerlendirilmesine ilişkin mulakat

KAYNAKÇA

ÖZET

Turistler seyahatleri sırasında sadece denizi, kumu ve güneşi değil, aynı zamanda çeşitli özel ilgi alanlarını da tercih ederler. Boş zaman, eğlence, sağlık, din ve spor gibi faktörlere ek olarak kültür, insanların turizme katılmasının sebepleri arasında da önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle son yıllarda kültürel faktör seyahat için önemli bir neden haline gelmiştir. Dünya Turizm Örgütü'ne göre, kültür turizmi en gelişmiş turizm türlerinden biri ve hızla gelişmesi bekleniyor.

Kültürel turizm, geliştiği yerlerin tarihi ve kültürel mirasını etkin bir şekilde korur ve ekonomik faydalar sağlar. Kültürel turizm, sürdürülebilir kalkınma ilke ve politikalarına göre gelişirse, yerel kültürel değerlerin küreselleşmeden tahrip edilmesini önleyen bir işlevi vardır. Başka bir deyişle, turizm kültürel mirasın korunmasında bir araç haline gelebilir. Ancak, sürdürülebilirlik ilkelerine dayanan planlar ile kültürel turizm geliştirilemezse, bölgelerin kültürel değerleri üzerinde de olumsuz etkisi vardır. Sonuç olarak, yerel kültürel değerler yozlaşmakta, yabancılaştırılmakta ve özgünlüklerini yitirmektedir. Bu bağlamda, Azerbaycanda Strateji Yol Haritasında kültür turizminin geliştirilmesi yolları belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: kültür, miras, alternatif turizm, kültür turizmi, Strateji Yol Haritası

İÇİNDEKİLER

TUTANAK.....	.iii
ÖZET	viii
İÇİNDEKİLER.....	.ix
TABLolar LİSTESİxii
KISALTMALARxii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ALTERNATİF TURİZM VE TÜRLERİ

1.1. Alternatif Turizm Kavramsal Çerçeve	3
1.2. Alternatif Turizmin Tarihsel Gelişimi	5
1.3. Alternatif Turizm Türleri.....	9
1.3.1 Sağlık Turizmi	10
1.3.2 İnanç Turizmi.....	11
1.3.3 Av Turizmi	11
1.3.4 Golf Turizmi	11
1.3.5 Hava Sporları Turizmi	12
1.3.6 Kongre Turizmi	13
1.3.7 Yat Turizm.....	14
1.3.8 İş turizmi.....	14
1.1.9 Kültür turizmi	15

İKİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜR TURİZMİ

2.1 Kültür Turizminin Tanımı	16
2.2. Kültür Turizminin Türleri ve Özellikleri	16
2.2.1 Kültürel eko-turizm.....	19
2.2.2. Yerli kültürel turizm.....	21
2.2.3. Eko-kültürel turizm;	22
2.2.4. Sosyo-kültürel turizm.....	25
2.4 Kültür Turizminin Yararları	26
2.5. Dünyada kültür turizmi çeşitleri	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AZERBAYCAN STRATEJİ YOL HARİTASI KAPSAMINDA BÖLGESEL TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ:KÜLTÜR TURİZM ÖRNEĞİ

3.1 AZERBAYCANDA KÜLTÜR TURİZMİNİN POTANSİYELİ	37
3.2.Strateji Yol Haritası Kapsamında Kültür Turizminin değerlendirilmesi.....	43
3.2.1 Stratejik Yol Haritası Kapsamında Kültür Turizminin değerlendirilmesine ilişkin mulakat	46
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	56
KAYNAKÇA	58

KISALTMALAR

GSYH : Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

UNWTO : United Nations World Tourism Organization (Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü)

KE : Kültürel ekoturizm

UNESCO : United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Alternatif turizmin özellikleri.....	9
Tablo 2.Turizmin Kültürden Yararları ve Kültürün Turizmden Yararları.....	28

GİRİŞ

Turizm, insanlar arasındaki değişimin temel prensibine odaklanır ve hem kültürün ifadesi hem de tecrübesidir. Turizm kültürel ve uygulamaları ve yapıları, ortaya çıktığı normatif kültürel tarımın bir uzantısıdır. Bu nedenle, kendimizi ve insanlığı ve işgal ettiğimiz insanlık, maddi ve maddi olmayan dünya arasındaki çok katmanlı ilişkileri anlamamıza yardımcı olmak için hayati bir rol oynamaktadır.

Turizmin tüm unsurlarından kültür, ziyaretçilerin dünyanın farklı yerlerinde varış noktalarına seyahat etme kararını etkileyen ana faktör olmuştur. Böylece, dünyanın pek çok bölgesinde, özellikle Avrupa ve Kuzey Amerika'da, turizmin gelişmesinde kültürel cazibe merkezleri önem kazanmıştır. Küresel düzeyde, kültürel cazibe merkezleri genellikle küresel kültürün önemli akışlarının simgesi olarak algılanır. Kültür, sosyal gruplarda yaşayan insanların öğrendiği, yarattığı ve paylaştığı davranış ve düşünce kalıpları olarak tanımlanabilir. Kültür, bir insan grubunu diğerlerinden ayırır. Aynı zamanda insanı diğer hayvanlardan ayırır. Halkın kültürü; inançlarını, davranış kurallarını, dilini, ritüellerini, sanatını, teknolojisini, kıyafet tarzlarını, yiyecek üretme ve pişirme yöntemlerini, dini ve politik ve ekonomik sistemleri içerir.

Kültür kavramının doğası gereği, birçok turist toplulukların kültürünü öğrenmek için seyahat eder. Turistlerin bu farklı kültürleri görmesi ve gerçekleştirmesi için yapılan turlar ve gezilere turist kültür turizmi denir. İnsanlar eski medeniyetlerin veya kültürlerin izlerini, kendi kültürlerinden farklı kültürleri görmekle ilgilenmektedirler. Bu nedenle, turistler daha fazla kültürel mekan görmek için bölgeyi ziyaret eder. Kültür ve diğer turistik kaynaklar bir araya geldiğinde, ülkeler birçok yönden kar edebilir.

Çalışmada strateji yol haritası kapsamında bölgesel turizmin geliştirilmesinde kültür turizmi öğrenilmiştir. Çalışma 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde alternatif turizm ile ilişkin bilgi verilmiştir. İkinci bölümde kültür turizmi ile bağlı bilgi verilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümü Strateji yol haritası kapsamında kültürel turizmin değerlendirilmesi ile ilişkin bilgileri oluşturmaktadır. Bu bölümde mulakat soruları ile genel değerlendirme de incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ALTERNATİF TURİZM VE TÜRLERİ

1.1. Alternatif Turizm Kavramsal Çerçeve

Turizm sektörünün yapısal özellikleri, istihdam potansiyeli açısından onu diğer sektörlerden ayırmaktadır. Turizm sektöründe otomasyon sistemlerinin kullanılması nedeniyle teknolojik yeniliklerin kullanımı oldukça sınırlıdır. Teknolojik gelişmelerin sınırlamaları işgücü tasarrufunu ciddi şekilde azaltmaktadır. Ayrıca, doğrudan istihdam yaratılmasında en önemli rol konaklama tesislerine yatırım yapmaktır. Bunu yaparken, doğrudan istihdama yapılan yatırımlar şirket içi istihdam fırsatlarını arttırmaktadır. Kitle turizmi olan tüketiciler, son yıllarda geleneksel turizm ürünlerine alternatif olarak turizme doğru sürekli ilerliyor gibi görünmektedir.

Alternatif turizm türlerine olan talebin hızla artması ve alternatif turizmin paralel gelişmesi ve sıralanması bugünün gerçekleridir. Gelişmekte olan turizm pazarlarındaki alternatif turizm destinasyonlarında ve eski destinasyonlarda yeni ürünlerin yaratılmasında ön planda, gelecekte alternatif turizme olan talep artacaktır. Alternatif turizmin geliştirilmesi yalnızca turizm bölgelerine değil, aynı zamanda bu bölgelerin ülkenin gelirlerinden pay almasını sağlayacak olan turizm dışı bölgelere de katkıda bulunacaktır.

Alternatif turizm bazen yeşil turizm, yumuşak turizm, eko turizm, doğa turizmi, sürdürülebilir turizm, düşük turizm, kültürel turizm, macera turizmi, araştırma turizmi gibi anlamlarla kullanılır.

Bunlar, yoğun turist kullanımına alternatif olarak geliştirilen ve aynı anlamı ifade ederken bazı genel yaklaşımlar olan tanımlardır. Alternatif turizmin sadece bir turizm türü değil aynı zamanda bir “çerçeve kavram” olduğu ortaya çıktı.

Genel olarak, geleneksel rekreasyon paketlerinden farklılaştırılmış aramaları olan tüketicilerin ihtiyaç ve ihtiyaçlarını karşılamak, kitle turizminin Deniz-Kum-Güneş Üçlüsü ile bağlantılı olarak uygulanan doğal ve sosyal yapılar üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla pazara alternatif turizm getirilmiştir. "tanımlandığı gibi.

Tanımdan da anlaşılacağı gibi, alternatif turizm kitle turizmi rakiplerinden ziyade bir seçenek olarak görülmelidir.

Alternatif turizm, sosyal ve çevresel uyumu, yerli ve yabancı girişimcilerin işbirliğini ve kalkınmada yerel fonların kullanımını teşvik etmeyi amaçlayan bir turizm türüdür. Bu tanım, alternatif turizmin doğal ve sosyal çevresinin doğasını vurguluyor, bu çevrelerin özelliklerini göz önünde bulunduruyor ve yerel nüfusa öncelik veriyor. Bu yorumlara göre, alternatif turizm "turizmin turizmden daha uzun kesimlere yayıldığı turizm ürün ve hizmetlerini kapsayan turizm türlerini ve hizmetlerini kapsayan ve turizm gelirlerini dengeleyerek kitle turizmin olumsuz etkilerini azaltarak refah seviyelerinin artmasına katkıda bulunan turizm türü" olarak tanımlanabilir.

Alternatif turizm ürünlerinin geliştirilmesi ve turizm kaynaklarının ve değerlerinin gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak için gereklidir. Bu anlamda, turizm sadece yaz aylarında yapılan bir etkinlik değil, tüm dünyaya yayılan bir faaliyettir. Bu açıdan, turizmi çeşitlendirme olasılığı değişiyor (Butle, 1992).

Alternatif turizm, kullanılan araçlara, örgütsel ve insan kaynaklarına göre kitle turizminden farklı turist ürünleri ve bireysel turizm hizmetleri anlamına gelir. Bu terim bazen "farklı" veya "diğer turizm", "bilinçli" veya "amaçlı turizm", "turizm karşıtı" veya "katılımcı turizm" yerine "moda" olarak adlandırılır. Alternatif turizm, araştırmacıların turizm ürünlerini seçmesi olarak da bilinir.

1.2. Alternatif Turizmin Tarihsel Gelişimi

Turizmin muazzam ekonomik ve sosyal faydaları ile tanınmasına rağmen, iş sağlayan ve GSYH'de artış sağlayan ekonomik bir kurtarıcı olmasına rağmen, özellikle gelişmekte olan ekonomilerde çok çeşitli ciddi sorunların kaynağı olarak suçlanıyor. Örneğin, en fazla turizm yatırımı olduğu için büyük ekonomik sızıntı yarattığı gerçeği, turizm sektöründen elde edilen gelirin geri akacağı batı çokuluslu şirketlerden (MEB) geliyor (Smith, 1989). Macleod (2004), turizmin, çalışan nüfusun kompozisyonunu, geleneksel tarım endüstrilerinden hizmet temelli turizm ve misafirperverlik sektörlerine, toplumu ve kültürel kimliğini bozan değiştirmesine destek vermektedir. Dört ana etkileyici fenomen, turizmde farklı bir yaklaşımın gerekliliğine yol açtı, bunlar: 1) ekonomik büyümenin yoksulluk problemini çözmemesi gibi ekonomik konular, 2) kitle turizminin çevre üzerindeki etkisine ilişkin çevresel konular, 3) Birinci Dünya ile Üçüncü Dünya arasındaki tarihsel eşitsizliklerin doğal bir devamı haline gelen uluslararası turizm endüstrisinin politik ekonomisini yansıtan politik meseleler ve 4) post-modern kültürün yeni gezgin pazarını içeren sosyal meseleler.

Bu nedenle, “yeni” turizm biçimi uyandırdı ve pek çok insan tam olarak tanımlayamaları bile içgüdüsel olarak kabul ettiler. Bugün ise, evrensel olarak kabul görmüş veya geniş çapta benimsenmiş alternatif turizmin tanımının bulunmaması ve farklı biçimleri arasında az sayıda açık sınır bulunmaması şaşırtıcıdır. Bu farklı yaklaşım, hedef bölgeler ve popülasyonları üzerinde daha az ve daha az ciddi olumsuz etkiye sahip olacak ve en uygun çözüm olarak görünmek için hala pozitif ekonomik etkilerden yararlanacaktır. Bu yeni “turizm biçimi”, en istenmeyen turizm türüne “kitle turizmi” veya “geleneksel / ticari turizm” veya “geleneksel turizm” için alternatif bir çözüm olarak ortaya çıkmıştır.

Çok sayıda ziyaretçiye, sakar ve düzenlemesiz kalkınmaya, çevresel tahribata, sosyal yabancılaşmaya ve homojenleşmeye alternatiftir. “Kitle turistleri” kendi seyahat düzenlemelerini yapmamak, büyük miktarda para veya zaman harcamak zorunda kalmamak, yabancı dil öğrenmek, mal satın almak ve hizmetlerden faydalanmak için mecbur kalmak zorunda olmamanın rahatlığını yaşamaktadır. turistik yer. Bu tür turistler gerçek otantik yerel kültürel temastan vazgeçmeye hazırdır ve Üçüncü Dünya veya Eski Dünya onlara bu yararları sağlıyor gibi görünmektedir. (Butler, 1992).

Sonunda, “yeni” turizm biçimleri, zorlu kitle turizminin üstesinden gelmek için 1970'lerin ve 1980'lerin başlarında gelişmekte olan ülkelerde ortaya çıktı. Bu turizm biçimleri, planlama ve geliştirme cephesinde doğal ve kültürel kaynaklara öncelik veren daha duyarlı bir yaklaşıma hizmet etti. Durumu iyileştirmek ve turistik yerin orijinal kırsal çekiciliğini korumak için farklı isimler ve çeşitli modellerde göründüler. Küçük ölçekli, düşük seviyeli yatırımları içeren, doğada düşük kilit, bağımsız ve kendi kendine yeten ve yerel halkın katılımının yüksek olmasını talep eden projeleri içeriyorlardı. (Başlıca özellikleri Tablo 1'de açıklanmıştır). Yerel nüfusun katılımı ev sahipleri ve yabancı misafirleri arasındaki temasları geliştirecek, hem ziyaretçi hem de ev sahibi için daha otantik, anlamlı ve tatmin edici bir deneyim sunacaktır. 1981'de Derno, “alternatif turizm” terimini konaklama türüyle “alternatif turizmde müşteri, doğrudan orada veya evinde konaklama imkânı olarak sunulan diğer hizmet ve tesislerle konaklama” ile ilişkilendirdi. (Derno, 1981:253- 264). Birkaç yıl sonra, alternatif turizmde kitle turizminden ayrılan alternatif turizme ek özellikler ekleyerek alternatif turizmde bireylerin, ailelerin veya yerel bir toplumun ziyaretçilere özel olarak bir dizi misafirperverlik hizmeti sunması gerçeğini ortaya koydu. Bu

nedenle, alternatif turizm doğrudan kişisel ve kültürel iletişimin kurulmasını ve ev sahibi ile ziyaretçi arasında bir anlayış oluşturmayı amaçlamaktadır (Dernoi L. A., 1988). Bu tanımlar, her iki tarafın kültürel bir değiş tokuş ve karşılıklı iletişimini sağlamak amacıyla ziyaretçiler ile ziyaret edilenler arasındaki temasların kolaylaşmasını ve geliştirilmesini desteklemektedir. Donald Macleod (1998), alternatif turizmi daha iyi tanımlamak için bir takım ilkeler önermektedir. Bu ilkeler aşağıdaki gibidir:

- a) Yerel halkla etkileri hakkında bilgilendirilmesi gereken diyaloga dayanması,
- b) yerel kültüre ve dini geleneğe saygılı ve çevre dostu olmalı,
- c) Turizmin ölçeği, estetik ve ekolojik olarak ölçülen yerel alanın üstesinden gelebilecek kapasiteye ayarlanmalıdır (Herms, 2006).

Holden'e göre, 80'lerin ortalarında, alternatif turizm "farklı toplulukların üyeleri arasında adil bir seyahat şekli sunan bir süreç. Katılımcılar arasında karşılıklı anlayış, dayanışma ve eşitlik sağlamayı amaçlamaktadır". Holden, tesislerin gerçek gelişimine değil, iyi organize edilmiş özel ilgi turlarının düzenlenmesiyle, konukların ve ev sahiplerinin karşılıklı ilişkilerini geliştirmeye odaklandı (Holden, 1984, s.15: Smith ve Eadington, 1992'de belirtildi. S.18). Alternatif turizm, "doğal, sosyal ve topluluk değerleri ile tutarlı ve hem ev sahibi hem de misafirlerin olumlu ve faydalı etkileşimden ve paylaşılan deneyimlerden zevk almalarını sağlayan turizm biçimleri" olarak görülmektedir (Smith ve Eadington, 1992:3).

Avrupa'da, özellikle Almanya, Avusturya ve İsviçre'de, 1980'lerin başında, yeni turizm biçimini açıklamakta kullanılan terim "yumuşak turizm" idi, temel özelliği çevre sorunlarının önemi ve ekolojik açıdan uygun kalkınmanın teşvik edilmesiydi. Uluslararası Dağ Haklarının

Korunması Komisyonunun (CIPRA) Chur Deklarasyonu, yumuşak turizmi “yerel halk ile misafir arasında karşılıklı bir anlayış olarak tanımlayan, ev sahibi bölgenin kültürel kimliğini tehlikeye atmayan ve çevreye mümkün olan en iyi şekilde bakmayı amaçlayan bir anlayış olarak tanımlamıştır. Yumuşak turistler, yerel halk için altyapıların kullanılmasına öncelik vermekte ve çevreye zararlı önemli turizm tesislerini kabul etmemektedir”(Pearce 1992:18).

“Yeni Turizm” terimi, 1979 yılında, Rosenow ve Pulsipher tarafından, Amerikan turizm endüstrisi için büyümenin yeni bir yolu olarak önerildi; yalnızca ziyaretçilerin değil, toplulukların da bir turizm endüstrisi geliştirecekleri için fayda sağlayacaklarını iddia etti. onların eşsiz varlıkları. Yeni Turizm sekiz prensibe dayanıyordu:

- 1) benzersiz miras ve çevre, 2) özel ilgi çekici niteliklerin geliştirilmesi,
- 3) diğer yerel cazibe merkezlerinin geliştirilmesi çabası, 4) ekonomik fırsat ve kültürel zenginleştirme, 5) yerel hizmetler, 6) pazarlama iletişimi, 7) varlıkları yerel taşıma kapasitesine göre ayarlamak ve 8) enerji israfını önleme.

“Alternatif turizm” teriminin kullanılması, alternatif turizm biçimlerinin sürdürülebilir kalkınma ilkesi ile yakından ilgili olması nedeniyle “turizm turizmi” terimini “yeni” turizm biçimlerinin tanımlanmasında daha doğru hale getirdiği için sorunlu hale gelmektedir. Holden'e (2003) göre, sürdürülebilir turizm, doğal çevre ile konvansiyonel kitle turizmine göre daha uyumludur. Bitki örtüsü, hayvan habitatları ve birinci sınıf tarım arazileri ekosisteme ve manzaraya zarar veren ormansızlaşma yoluyla yeni altyapıya yol açtı (Holden 2003, Wearing & Grabowski, 2011'de alıntı yapıldı). Bugünlerde, UNWTO'ya göre “sürdürülebilir turizm geliştirme kılavuz ilkeleri ve yönetim uygulamaları, kitle turizmi ve çeşitli niş turizm segmentleri dahil olmak üzere her türdeki her türlü

turizm türüne uygulanabilir. Sürdürülebilirlik ilkeleri, turizm gelişiminin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel yönlerine atıfta bulunur ve uzun vadeli sürdürülebilirliğini güvence altına almak için bu üç boyut arasında uygun bir denge kurulmalıdır ”(UNEP ve UNWTO, 2005). Sürdürülebilir turizm o kadar popüler hale geliyor ki, bazıları şu anda “alternatif” olarak adlandırdığımız şeyin, on yıldaki “ana akım” olacağını söylüyor.

Smith ve Eadington (1992), Nash’in ve Butler akademik raporunun (1989) “alternatif turizm kavramının çok az bilimsel değere sahip olduğunu ve daha kabul edilebilir bir alternatif ifadenin alternatif turizm biçimleri olacağını” söyledi.

Tablo 1: Alternatif turizmin özellikleri

Yerel sahiplik oranlarının yüksek olduğu küçük kalkınma ölçeği
En aza indirilmiş olumsuz çevresel ve sosyal etkiler
İthalata bağımlılığı azaltan tarım gibi yerel ekonominin diğer sektörleriyle bağlantıların maksimize edilmesi
Ekonomik giderlerin çoğunun turizmden yerel halkın elde tutulması
Yerelleştirilmiş güç paylaşımı ve insanların karar alma sürecine katılımı
Dış etkiler yerine yerel halk tarafından yönetilen ve kontrol edilen gelişme hızı.

(Kaynak: Holden 2000, p.92 cited in Benson, 2005, p.134)

1.3. Alternatif Turizm Türleri

Uzun zamandır sürdürülen geleneksel turizm faaliyetlerine rağmen, zaman ve mekânla sınırlı olmasına rağmen, yıl boyunca ve daha geniş alanlara yayılabilen alternatif turizm, çok çeşitli çeşit ve alternatiflerle

hızla yayılmaya devam ediyor. Çeşitli alternatif turizm türleri aşağıda kısaca açıklanmıştır.

1.3.1. Sağlık Turizmi

Termal turizm, sıcak su ile maden suyu banyosu, çamur banyoları ve içme, iklim, fizyoterapi ve rehabilitasyon, egzersiz, psikoterapi ve diyet gibi çeşitli kullanımların yanı sıra tedavi gibi destekleyici işlemler ile birlikte bu kaynaklar rekreasyon amaçlı kullanılmaktadır. ve rekreasyon bir turizm türüdür.

Dünyanın her yerinden hastalar bu tıbbi hizmetleri kullanıyorlar çünkü ülkemizdeki sağlık hizmetleri alanında dünyanın önde gelen ülkeleriyle rekabet etmek için tıbbi hizmetleri daha ucuz ve kaliteli bir şekilde sağlıyorlar. Son yıllarda, kamu sağlık hizmetlerine ek olarak, özel işletmeler bu alanda önemli yatırımlar yapmış ve bu sektörde daha da iyileştirilmiş koşullar sağlamıştır. Bu amaç için gelenlere tedavi uygulanır ve tatilde zaman geçirilir. Turist sağlığı potansiyeli dünyada oldukça iyi durumda, tanıtım, Azerbaycanın eğitim ve altyapı alanındaki bazı eksikliklerin giderilmesi, eşsiz bir turizm merkezi haline getirebilir.

Termal turizmin avantajlarından bazıları:

- Yıl boyunca turizm faaliyetlerine açıktır.
- Turistik tesislerde istihdam yüksektir.
- Çok sayıda kişiye istihdam imkanı sağlarlar.
- Turizmde dengeyi sağlar, diğer turizm türlerine kolayca adapte olur.
- Hem sağlık hem de eğlence için fırsatlar sunarlar.
- Yatırım maliyetlerini en kısa sürede telafi eden karlı ve rekabetçi faaliyetlerdir.

1.3.2. İnanç Turizmi

Farklı dinlerden gelen turistler için kutsal yerleri ziyaret etmek inanç turizmi olarak tanımlanmaktadır. Topluluğun üyesi olan vatandaşlar, hesaplanan Azerbaycan tarihi boyunca çok çeşitli inançlara sahiptir, hemen hemen her inancı olan insanlardan oluşan işleri kabul etti. Bu nedenle, inanç turizminin gelişmesi için zengin fırsatlar var.

1.3.3. Av Turizmi

Av turizmi, avcının avlama amacı ile belirlenmiş kuralları olan etkinliğidir. Yabani hayvanlar için avlanma kararlara bağlıdır. Avlanacak hayvanların türü ve avlandıklarında Merkez Av Komisyonu tarafından belirlenir. Avlanma için elverişli olmayan hayvan türleri, bedelleri karşılığında avcılarının hizmetine sunulur.

1.3.4. Golf Turizmi

Turizm boş zaman olduğu için, insanların boş zamanlarında yaptıkları diğer faaliyetlerle rekabet eder. Bu nedenle, insanların turizmde ne kadar zaman harcadıkları, diğer eğlence türleri için turizmin tercihine bağlıdır. Refah arttıkça insanlar yeni ve farklı aktiviteler talep etmeye başlarlar. Aynı zamanda rekreasyonel faaliyetler olan turizm ve spor birleştirildiğinde, spor turizmi, alternatif turizmin büyüyen bir dalı haline geliyor. Spor turizminde golf turizmi önemli bir pazar olarak algılanmaktadır.

Golf turizmi; Golf turizmi aktif ya da pasif katılımında bulunan kişilerin, dışında yaşadıkları yerlerin dışında yaşadıkları yerlerdeki golf turizmi ile ilişkileri ile ilişkilendirilir.

Golf aynı zamanda sadece bir yarışmadır, kazanmak, fiziksel egzersizi azaltmak son derece yanlış olur, golf aynı zamanda doğada dinlenmek,

sosyalleşmek, temiz hava almak, dinlenmek demektir. Rekabet çoğunlukla doğaya göre daha fazla oyuncu olsa bile, golfçü için kutsaldır, diğer oyuncular arasında değil, bir yarışmadır.

Golf turizmi pazarı uluslararası turizm pazarında daha fazla paya sahipken, ürünlerini çeşitlendirmeyi, turizmin mevsimsel etkisini azaltmayı ve turist başına harcamaları artırmayı hedefleyen ülkeler ve işletmeler için cazip bir pazar haline geldi. Bu alandaki iklim ve coğrafi koşullar golf için uygun ülkelerde nispeten yüksek olsa da, golf sahalarına yapılan yatırımlar artmıştır. Daha önce devlet ve yerel yönetimler tarafından desteklenen golf turizmi yatırımları özel sektörün dikkatini çekmiş ve golf turizmi özellikle İspanya, Portekiz, İtalya, Fransa, Tayland ve Güney Afrika gibi ülkelerde bir endüstri haline gelmiştir.

1.3.5. Hava Sporları Turizmi

Spor turizmi türlerinden biri olan hava sporları turizmi, günümüzde önemi artmakta olan turizm türlerinden biridir. Hava sporlarının özü, insanların çeşitli teknik malzemeler kullanarak ve havadaki değişikliklerin kullanımınıdır (Albayrak, 2013: 190).

Bildiğiniz gibi, hava sporları hava araçları tarafından taşınır. Hava taşıtları; Bu isim havalandırılabilen ve havalandırılabilen herhangi bir araca verilir.

Bu bilgiler ışığında hava sporları turizmi; Spor etkinliklerine katılmak veya organizasyonlara katılmak için geziler yapılır. Tanım, spor turizmi tanımlarında belirtilen “spor aktivitesi” bölümüne “kuş gözlemciliği spor aktivitesi” ifadesinin eklenmesiyle oluşturulmuştur, bu kavramın bir spor turizmi türü olması sonucu. Ticari amaçlarla amaçlanan ve her türlü havacılık sporuna yönelik olanlar dışındaki tüm hedefler, izleyici,

katılımcı veya katılımcı olarak katılmaya teşvik edilir. Bu aktivitelere katılanlara hava sporu turistleri denir.

Hava sporları turizminde ana faaliyet alanını oluşturan araçlar, katılımcıların çıkarlarına bağlı olarak değişmektedir. Hava sporları turizmi araçları şöyle sıralanabilir;

- Yamaç paraşütü
- Yelken (delta) Kanat
- Sıcak Hava Balonu
- Mikrolayt
- Planör
- Model Uçak
- Paraşüt

1.3.6. Kongre Turizmi

Kongre turizmi, ülke ve ülkelerin bazı bölgelerinde yoğunlaşmayı önlemek, turizm sezonunu uzatmak, tesislerin doluluk oranlarını artırmak ve katılımcıların döviz girdilerini artırmak gibi ekonomik faktörler nedeniyle en fazla sayıda ülkeye sahiptir. Kongre katılımcılarının ve katılımcılarının giderlerindeki artıştan dolayı katılımcıların döviz girdisi, teşvik edilmesi gereken bir turizm türüdür (Aymankuy, 1996).

Kongre turizmi diğer turizm türlerinden üstündür. Kongre katılımcılarının talebi, basit yemek yeme ve içme isteğinden farklıdır. Bir şekilde, uluslararası kongrelere katılan katılımcılar “seçkin turizm Bir” kavramına dahil edildi. Dolayısıyla en yüksek döviz girdisi sağlayan turizm türüdür. Kongreye katılan katılımcılar üst sınıfa aittir ve talep ettikleri hizmetlerin kalitesi yüksektir.

Genel olarak, 30 ile 60 yaş arasındaki erkeklerin çoğunluğundan oluşan katılımcı grubunun katılım ücreti, ulaşım ve konaklama masrafları olan kuruluşlar tarafından yapılmaktadır. Verginin harcamadan düşülmesinden daha kolay para harcama eğilimindedirler. Kongrenin katılımcıları, ülkeyi ve ülkeyi tanımak için birkaç günlüğüne şehir gezileri yapabilir, bu da kongrelerin potansiyel turistler yarattığını göstermektedir.

1.3.7. Yat Turizm

Yat turizmi, yat, yatçı, seyir ve yat limanı unsurlarından oluşan bir fenomendir. Turistler gelir ve gezintinin sonu arasında gerçekleşen tüm turistik ve etkinliklere katılırlar ya da spesifik olarak yat turizminden ayrılırlar.

Yat turizmi, tamamen bağımsız ve kendi özel statüsündeki servislerden oluşur. Bu toplamda; Bir konaklama tesisine verilen tüm hizmetler, deniz yolculuğunda verilen hizmetler, yat limanında sosyo-kültürel hizmetler ve yer alan bakım ve onarım hizmetleridir. (Butler, 1992)

İnsanların yat turizmine katılımı iki şekilde gerçekleşiyor. Öncelikle özel bir yatla katılımcılar, ticari bir amaç olmaksızın turizme katılanlar; ikincisi ticari amaçlarla ya da yatlarını kiralama şirketine kiralayanlar içindir.

1.3.8. İş turizmi

Yurtdışındaki ortaklarla iş ortaklıkları, kongreler ve yurtdışındaki etkinlikleri organize etmek için diğer kuruluşların yanı sıra yurtdışındaki müşterilerle yapılan iş toplantıları için - iş turizmi tüm bu amaçlar için mevcuttur. “İş seyahati” kavramıyla eşanlamlı olan MICE teriminin İngilizce kısaltması, bu olgunun özünü tam olarak yansıtıyor: toplantılar

/ girişimler / konferanslar / sergiler (toplantılar / yoğunluk / konferanslar /sergiler).

İş gezilerine seyahat eden çalışanlar, örneğin Şirket şubelerinin çalışmalarını izlemek, becerileri eğitmek ve geliştirmek, önemli iş bağlantılarını kurmak ve kurmak vb. Seyahatin amacına bağlı olarak, program çok katı olabilir. (Smith, V., & Eadington, W. ,1992)

Modern toplumda meslekleri açısından insanlar, sergi, konferans, kongre ve toplantı dışındaki bir ülkeye yaptıkları geziler için iş turizmi olarak adlandırılmaktadır. Kongre ve konferansların büyümesiyle bu tür bir turizm ortaya çıktı.

1.3.9. Kültür turizmi

Kültür turizmi, doğal ve tarihi kültürel değerleri, kültürel etkinlikleri ve modern sanat eserlerini, kültür endüstrisi sonuçlarını ve turist ürünü şeklinde bazı sosyo-ekonomik olayları temsil eden turizm kavramıdır. Bu sadece tarihi değil aynı zamanda bugünü de kapsayan bir terimdir. Kültür turizmine ikinci bölümde daha geniş yer verilecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜR TURİZMİ

2.1. Kültür Turizminin Tanımı

Kültür turizmi tanımlanmadan önce kültür kavramına odaklanması tavsiye edilir. Bir kelimeyle, Latince kelime “Cultura” veya “Colere” kelimesi kültür anlamına gelir. Klasik Latince’de bu eylem "bakmak" veya "yükseltmek" anlamına gelir. Tarımsal üretim, yetiştirme ve yetiştirme olarak kullanılan "Kültür", insanlık deneyiminin ve yaşam tarzının ilk örneği olup, 1750'den sonra Almanya’da meydana gelen olaylardan sonra gerçekleşti. Bu kavram ilk önce insanın zihinsel yeteneklerinin yarattığı bir değer olarak kullanılmıştır (18. yüzyılın sonunda). Gustav Klem’in 1843’te yazdığı “İnsanlık Tarihinin Genel Tarihi” kitabında “Kültür”, yetenekler ve beceriler, sanat ve gelenekler biçiminde insan toplumunun ortak yaşam biçimi olarak çok açık ve net bir şekilde anlaşılmaktadır (Usal ve Kuşluyan, 2002: 105-106).

2.2. Kültür Turizminin Türleri ve Özellikleri

Sadece turist türlerine değil, aynı zamanda kültürel turizme de odaklanan sınıflandırmalar var - çünkü sadece bir tür kültürel turizm olmadığından, aşağıdaki gibi çeşitli alt turizm türleri vardır:

- 1994-1998 dönemi için Belize Adaları Devlet Kalkınma Planında koruma ve geliştirme için bir seçenek olarak belirtilen düşük ölçekli kültürel ekoturizm;
- yerli kültürel turizm;
- eko-kültürel turizm;
- sosyo-kültürel turizm.

Kültürel turizmi tanımlamak belki daha da zorlaştırılmıştır çünkü bu, dünyada veya dünyada uygulanan her türden ve alt türden turizmin en dinamiği olmaktadır.

Dünya Turizm Örgütü, turizm hizmetlerini çeşitli kriterlere göre sınıflandırır;

- turistlerin menşei;
- turizm hizmetlerini satın almanın yolu;
- turizm hareketliliği derecesi;
- talebin sıklığı ve turizm teklifinin gösterilme şekli;
- ulaşım aracı;
- seyahatin motivasyonu;
- turistlerin sosyo-ekonomik motivasyonu. Bu son sınıflamada, kültürel turizmin “turizm hareketliliği derecesi” altında (erteleme turizmi, esasen kültürel ve terapötik olarak uygulanan orta mesafe turizmi) ve “seyahat motivasyonu” altında (asıl amacı, kültürel turizm olarak tanımlanabileceğini) belirtmek gerekir. Bireysel ya da gruplar halinde yurtiçi ve yurtdışındaki turizm alanlarını ziyaret etmek).

Kültür turizmi ekonomik anlamda, nadir, az bulunan bir üründür. Bu nedenle kültür turizmi ekonomideki "mukayeseli üstünlükler" niteliğine sahiptir.

- Bu "mukayeseli üstünlük" Türkiye'nin sahip olduğu özel ve özgün kültürel çeşitlilik, tarihsel derinlik, "biricik" olma durumu ile doğal ve kültürel mirasın coğrafik yaygınlığından dolayı benzerlerinden de üstündür.
- Arz açısından nadir ürünlerden olan kültür gezileri birçok gezgin açısından "olmazsa olmaz"lardandır. Terör olayları, savaş, çok ağır politik tavır almalar gibi bazı konular dışında turizmin diğer türlerine göre daha istikrarlı bir talebe sahiptir.

- Kültür turizmine katılanların toplumsal statüsü ortalama kitle turizmi müşterilerine göre daha yüksektir.
- Kültür gezilerine katılan gezginler daha eēitimli, daha meraklı, daha ilgili, daha zgr, acelesi olmayan, gittiēi yerde daha fazla zaman ve para harcayabilen, kültürel ve sanatsal etkinliklere daha duyarlı, gittiēi ülkenin günlük yaēamını tanımaya arzulu, doēaya, çevreye, gidilen bölgenin kültürüne ve geleneklerine daha saygılı, yre insanını tanımaya istekli, gruplar içinde seyahat edebilen kiēilerdir.
- Kültür gezginleri kültür sanayileri ürünlerinin çok önemli alıcılarıdır.
- Kültür turizmi geliēmekte olan sanal ortamdan ve global sermaye hareketlerinden G-D-K turizmine göre çok daha az etkilenmektedir.
- Kültür turizmi turistik gelirlerin ülkesel düzeyde daha geniē alanlara yayılmasında, bölge halklarının turizmden daha geniē oranda pay almasına ve bölgelerin kültür düzeylerinin yükselmesine yöneliktir.
- Kültür turizmi turistik etkinliēi 12 aya yayma potansiyeline sahiptir.
- Kültür turizmi çevreye, tarihsel ve kültürel mirasa karēı daha duyarlıdır.
- Kültür turizminin bir diēer ana hedefi de o ülkede yaēayanlardır. Kültür turizmi denildiēinde yanlıē bir yaklaēımla yalnızca Türkiye'ye gelen yabancı turistler anlaēılıyor. Bu çok temel bir yanlıētır. Dünyada hiçbir müze, hiçbir renyeri yalnızca dıēarıdan gelenlerin ilgisi ve onların getirisi ile ayakta kalmaz, doēal ve

tarihi mirası koruyamaz. Kısacası kültür turizmi aynı zamanda iç turizmi geliştirmek zorunda olan ana turizm bileşenidir.

- İyi yönetildiği takdirde kültür turizminin tükenme, tüketilme zaafı yoktur.
- Kültür turizmi, turizmde var olmanın şartıdır.
- Kültür turizmi G-D-K turizminin olumsuzluklarına, dezavantajlarına çözüm üretir.

2.2.1. Kültürel eko-turizm

Kültürel ekoturizmin temeli (KE) farklı tur çeşitliliği yaratır. Kültürel turistleri gizlemek için yapılan birçok girişim büyük ölçüde tek boyutlu. Karmaşıklığı ortaya çıkarmakta ve turistlerin KE'yi kullanma şeklini etkilemekte başarısız olmaktadır. Bu tür bir görselleştirme, tüketici kültürünü ve bu iki boyutu statik ve dinamik kültürel cazibe merkezleri arasındaki bir resme gösterme ilgisini birbirine bağlar (Petroman, 2013; Richards ve van der Ark, 2013; Shan ve Jun, 2009; Tie-xin, 2006; Yan, 2009).

Kültürel ekoturizmin (KE) rekabet edebilirliği, yorumlanmasına (Walker ve Moscardo, 2014) ve operasyonel cazibe merkezlerinin kontrolünde insan kaynaklarını güçlendirmek için yaratıcılığa dayanmaktadır. KE nesnelere çekiciliğini teşvik etmenin etkinliği, kaliteli bir KE'nin çekiciliğinin cazibesine dönüştü (Pearce ve Robinson, 2005).

Aslında, KE kültürel ve çevresel koruma programını uygulayan doğal bir bölgeye sosyal olarak sorumlu bir gezidir. Bu, yerel halkın refahını desteklemek için yapılır. Konaklama bağlamında geleneksel bir han, doğal bölgeye ulusal ve uluslararası turist ziyaretleri yapacaktır. Bu genellikle ekoturizmi anlama ve takdir etmede onlar için bir takdir olarak kabul edilir. Ayrıca yerel toplulukların ekonomik gelişimine de önem

veriyorlar (Chien, 2016; Rusli, Santosa ve Soemarno, 2015; Sakata ve Prideaux, 2013).

Ayrıca, toplumun KE anlayışı kültürel turizm programlarından ve çevre dostu turizm gelişiminden artacaktır. KE ürünleri ayrıca, ekoturizm sektörlerinde gelişmekte olan yerel hükümet programlarına entegre edilebilir. Bu program sürdürülebilir geçim kaynakları oluşturabilir. Bu, her iki programın da ulusal ve uluslararası düzeyde gerçek KE programları, sürdürülebilir doğal kaynak, kültürel ve tarihi koruma politikaları ile bütünleştirilmesi durumunda yapılabilir (Lynch ve diğerleri, 2010; Krause ve Weir, 2011).

KE alanının geliştirilmesi için bölgesel stratejik eylem planları, kırsal ve kıyı topluluklarının alternatif ekonomik dağılımını oluşturmayı amaçlamaktadır. Yerel topluluklar için kültürel potansiyelin sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasıyla yapılan strateji. Faaliyet, KE ve kültürel faaliyetlerden elde edilen geliri adil bir şekilde paylaşmayı amaçlamaktadır. Seyahat programı aynı zamanda kültürel miras kaynaklarını ekonomik ortaklık şeklinde yerel ve devlet topluluklarına genel referansta tutmayı da amaçlamaktadır (Pace ve Morgan, 2017).

Bölgesel kültürel sanatlar için potansiyel, balıkçılık yerleşmeleri, kıyafetler, aksesuarlar ve KE, tarih ve doğaya hitap eden yorumlar gibi bölgesel kalkınmada önemli bir rol oynayabilir. Bu cazibe turistlerin büyümesinin bir göstergesidir. Kültürel cazibe merkezlerini ziyaret ettiler ve eğlendiler (Rusli ve diğerleri, 2015).

KE, özel ve kamu sektörünün rolünü içeren yerel toplulukların kültürel ve ekonomik gelişiminin önemli bir parçası haline gelir. Onların katılımı, politika geliştirme kararları için tavsiye edilen kıyı bölgelerindeki KE gelişimi ve yönetiminin stratejik başarısını değerlendirmede çok etkilidir. Bu program KE geliştirme performansını sürdürülebilir bir

şekilde geliştirmek için yapılmıştır. Faaliyetleri turistlere görünmez olmaya devam ediyor veya yerel halkın görsel estetik unsurlarına ve kültürel orijinalliklerine tabi. Tüm bölgeler, turizm politikalarının ve ulusal kalkınmanın teşvikinde rol oynamaktadır (Chien, 2016, Diamantis, 2000; Picard, 2015, 2007; Kelkit, Çelik ve Eşbah,2010).

Dahası, kıyı manzarası, kıyı manzarasının ardında yatan manzaraları kullanır ve uyum sağlamak için manzaraları keşfeder. Ayrıca, turistlerin kullanımından etkilenen manzara. Amaçları doğal manzaranın tadını çıkarmak. Kıyı bölgelerindeki KE peyzajı, yorumlamaları ile paydaşlara bağlıdır (Ankre, 2009). KE faaliyetleri ve davranışları için kullanılan çevreyi koruyacak, yerel toplulukların refahına katkılarını temel alarak işletmecileri yönetecek, kıyı kültürel etkilerini en aza indirecek, çevre dostu eğitime ve öğrenmeye hizmet eden, toplum temelli kültürün korunmasına ilişkin çeşitli kavramlar vardır (Almeyda ve diğerleri, 2010; Che, 2006; UNEP ve DTÖ, 2012).

Bununla birlikte, KE'nin özellikleri: seyahat etmek - kültürel mirası korumak - tarihi kaynaklar, kültürel sanatların güzelliğini yaşamak - görsel estetik, yorumlayarak doğal CE'yi eğitmek, KE gelişimini sürdürmek, kültürel bozulmaları en aza indirmek ve sürdürülebilir geçim kaynakları oluşturmak (Cobbinah, 2015; Pace ve Morgan, 2017; Chien, 2016; Picard, 2015; Rusli ve diğerleri, 2015).

2.2.2. Yerli kültürel turizm

Hem yerli hem de yabancı turistler Yerli kültürüne giderek daha fazla ilgi gösteriyor.

Yerli topluluklar da bu ilgiyi örgütlüyor ve sermayeleştiriyor:

“1.500'den fazla Yerli lider turizm organizasyonu var ... Toplu olarak, 33.000'den fazla çalışanı istihdam ediyor, 67 milyon dolar tüketim

vergesi geliri elde ediyor ve Kanada'nın yıllık GSYİH'sine 1.4 milyar dolar katkıda bulunuyor ” (Rusli ve diğeri, 2015)

“Yerli liderlik yapan” kuruluşların önemi çok büyük. Artık Yerli Halklar ve kültürleri turist ticaretine ilgi duymayan nesnelere değil - onlar operatörler ve kültürlerinin hangi yönlerinin paylaşıldığını ve hangilerinin geri alındığını yönetiyorlar.

Tarih boyunca ve dünya çapında, Yerli halklar genellikle toplumlarında en marjinalleşmiş sektörlerdir. Paradoksal olarak, sömürgecilikle sık sık bastırılan kültürleri, “ötekileri” nedeniyle turistlerin uzun süredir ilgisini çekmiştir. Yerli kültürünün çekiciliği federal hükümet tarafından göz ardı edilmemiştir.

2004'te Stoney halkı, turistler için bir gösteri olmasa da, kültürleri için büyük kültürel öneme sahip olan topraklar üzerine hikayeler toplayıp paylaşma fırsatı olarak, kutlamaları yeniden ateşlemeye başladı.

2.2.3. Eko-kültürel turizm;

Turizm dünyadaki en hızlı büyüyen ve en hızlı büyüyen sektör olmasının yanı sıra, turizm, sosyal bilimlerin çalışma alanlarından biri haline gelmiştir. Günümüzde ekoturizm ve kültürel turizm dünya turizminde büyük önem kazanmıştır. Ekoturizm ve kültürel turizm kombinasyonundan oluşan ekolojik ve kültürel turizm kavramına geçmeden önce bu kavramları tanımlamak gerekir.

Uluslararası Ekoturizm Derneği (TIES); Ekoturizm mi, doğal alanlara duyarlı bir gezi olarak tanımlanmaktadır (URL1). “Dünyanın Doğa ve Doğal Kaynaklarının Korunması” tanımına göre, ekoturizm çevre açısından sorumlu bir yolculuktur ve el değmemiş doğal alanlara yapılan ziyaret, doğa ve kültürel kaynaklar anlayışı sayesinde korunmaya katkıda

bulunan, ziyaretçilere çok az etkisi olan ve yerel insanlara sosyo-ekonomik faydalar sağlayan (Kurdoğlu, 2001).

Bu tanımlara göre; Yağmur ormanlarında yapılacak bir yürüyüş, çevrenin korunmasına ve orada yaşayan yerel sakinlere katkıda bulunmuyorsa ekolojik turizm olarak kabul edilemez (Sinha, 2009).

Bu tanımlara göre, ekoturizm ve uygulama ilkeleri:

- Çevreye / bölgeye minimum müdahale,
- Çevresel ve kültürel farkındalık yaratmak,
- Yerel sakinler ve ziyaretçiler arasındaki etkileşimi güçlendirmek,
- Doğanın korunması için doğrudan mali yardım sağlanması,
- Yerel halk için özel ekonomik faydalar sağlamak,
- Ev sahibi ülkeye siyasi, çevresel ve sosyal düzeylerde katkıda bulunmak,
- Uluslararası İnsan Haklarını Destekleme (Sinha, 2009).

Eko turizmin geliştirilmesi tüm paydaşların (yerel otoriteler, sivil toplum kuruluşları, eğitim kurumları, özel sektör kuruluşları) katılımını gerektirir. Ekoturizm dinamik bir süreçtir ve etkilerin sürekli izlenmesini gerektirir. Önleyici ve / veya düzeltici önlemler gerektiği şekilde tanımlanmalıdır. Ekoturizm için, üst düzey turizm memnuniyetini korumak, turistler için anlamlı deneyimler sağlamak, sürdürülebilir kalkınma konularında farkındalık yaratmak ve sürdürülebilir turizm uygulamalarını teşvik etmek önemlidir.

Turist sayısının artması ekonomik fırsatlar ve istihdam sağlasa da, beraberinde bazı sorunlar getirebilir. Bunlar arasında turizmin gelişmesinden ne kadar yerel halkın fayda sağladığı ve turizmin bölgenin doğal ve kültürel zenginliklerini nasıl etkilediği. Bu sorunları sürekli olarak tartışmak ve ekoturizm geliştirme metodolojisindeki uygun iyileştirmeleri derhal belirlemek gerekir.

Eko-kültürel turizm, çevrenin ekolojik ve kültürel bileşenlerinin entegrasyonu anlamına gelir. Bu konsept, marjinal mahsuller ve ekolojik kaynaklar geliştirmenin bir yolu olarak önerilmiştir. Sürdürülebilirlik ve katılım, turizmin uzun vadeli geleceğinde iki önemli faktördür. Sürdürülebilirlik ilkelerini taşıyan kültürel turizm ilkeleri, ekolojik turizm ve kültürlerin çeşitli ve modern uygulamaları ile birlikte değerlendirilir. Eko-kültürel turizm yaklaşımındaki en önemli unsur, bölgelerin planlanması, geliştirilmesi ve sürdürülmesinde yerel kontrolün sürdürülebilirliğini sağlamaktır. Bunu başarmak için yapılacak ilk şey, yerel halk ile çevre arasındaki ilişkiyi gözlemlemektir. Eko-kültürel turizm, eko-turizm ve kültürel turizm, yerel halk için istihdam sağlayan bir model oluşturmaktadır (Pociovalişteanu ve Niculescu, 2010).

Eko-kültürel turizmin amacı, yerel gelir getiren topluluktan etkin bir şekilde yararlanmak için yerel kuruluşları, ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşlarını ve turizm şirketlerini bir araya getirmektir (Sadorge, 1998).

Aynı zamanda, bu turizm biçiminin, turist potansiyeli olan bölgelerde, yeterli emek ve işsizliğin olduğu bölgelerde, doğal ve kültürel mirasın korunması yoluyla maksimum fayda sağlamayı amaçlamaktadır.

Eko-kültürel turizmin görevleri:

- eko-kültürel araştırma yapmak,
- Ekokültürel eğitim ve bilinçlendirme programları düzenlemek
- Danışmanlık ve bilgi merkezlerinin oluşturulması,
- Yerleşimler / küçük yerleşim alanları için yeşil yerel işletmelerin kurulmasını teşvik edin (Wallace ve Russell, 2004).

Turistik destinasyonlardaki ekolojik kültürel turizmdeki artış büyük ölçüde bir rehberin hizmetlerine bağlıdır. Uzman rehberler, örneğin kültürel ve doğal kaynakların gerçekleştirilmesinde ve yerel kültürlerin

korunmasında ve yerel halk ile ziyaretçiler arasındaki iletişimin geliştirilmesinde ilk uzman olan eko-kültürel turizm gelişimi alanında faaliyet göstermektedir.

Ekolojik ve kültürel potansiyeli olan bölgede eko-kültürel turizmin gelişmesi:

- Bölgeyi korumak için çevre bilincini artırmak,
- Sürdürülebilir kalkınma için kentsel-kırsal ilişkilerin güçlendirilmesi,
- Eko-kültürel turizm ve kaynakların korunması eko-etik farkındalığın geliştirilmesine bağlıdır (Gang, 2011).

Çevreye duyarlı ve sürdürülebilir bir turizm şekli olarak tanımlanan eko-kültürel turizm bağlamında, doğal ve kültürel çevreyi destekleyen ekomüze kavramı ortaya çıkmaktadır.

2.2.4. Sosyo-kültürel turizm

Sosyo-kültürel turizm kaynakları kültürel veya eğitsel olarak değerlidir. Bunlar bir milletin veya bölgenin kültürel mirasını oluşturan nesnelere dir. Buna anıtlar, anıtlar, sanat eserleri, halk sanatı, halkın veya millet kültürünün bütünlüğü, dili, mutfağı, gelenekleri ve gelenekleri dahildir. Bu grup, BM merkezi binası veya UNESCO gibi kamu, politik veya kültürel kuruluşların faaliyetleri ile doğrudan ilgili tesisleri kapsar. Turist kaynaklarının dini eserleri, modern ya da eski inanç ve dinlerle ilişkilidir. Turistler, insanlık kültürü hakkında daha derinlemesine ve tam olarak öğrenmek, kendileri için İsrail, Ürdün, Mekke veya Roma'daki kutsal yazıların olay yerlerini görmek için kutsal yerleri ve ibadet yerlerini eğitim amaçlı ziyaret ederler. Turistik açıdan ilgi çeken bir nesne türü olarak, tarihsel, arkeolojik nesnelere ve genellikle devlet tarafından korunan tarihsel veya arkeolojik değerli tarihi ve arkeolojik nesnelere, Kartaca, Roma, Atina, Giza piramitleri vb. Bu grubun

amaçlarından bazıları, sınırlı sayıda turist, uzman ve bilim insanının ilgisini çekmektedir. Mimari nesnelere, mimarlık eserleri ve başyapıtlarıdır, özel literatürde, mimari nesnelere, Moskova Kremlin, Notre Dame de Paris, vb. Gibi tarihsel değerlere sahip olanlara ayrılmıştır. Diğer alt grup, bizim gibi değere sahip olmayan nesnelere içermektedir. Paris rahminin eski pazarına inşa edilmiş Georges Pompidou merkezi, Shabolovka'daki TV kulesi gibi sosyo-kültürel değeri var. Turizmde, mimari objeler ayrı yapılarıdır: Bolşoy Tiyatrosu, Kurtarıcı İsa Katedrali ve diğerleri. Bu grupta Peterhof, Versailles veya San Susi gibi bina meclisleri, Hradcany Prag, Barselona'nın Gotik mahallesi veya Keskusta Helsinki gibi şehirlerin tüm mahalleleri ve hatta Venedik, Vatikan, vb.

2.4. Kültür Turizminin Yararları

Kültürün turizm üzerinde doğrudan etkisi vardır ve kültürün turizm seyahatinin önemli bir nedeni haline geldiği turizm, kültür üzerinde giderek daha güçlü bir etkiye sahiptir. Turizmin, topluma da yansıyan kültüre etkisi, tüm olumlu ve olumsuz etkileri ile birlikte çalışmaktadır. Antropologların araştırması, kültürel nüfuzların araştırılmasından ve turizmden kaynaklanan çatışmalardan başlar. Smith, HostsandGuests adlı çalışmasında, alıcı toplumlarda turizmin kültürel değişimlerin ana ve tek faktörü olmadığını belirtti. Turizmin kültürel değişimleri ve tüm süreci hızlandırdığı, ancak onu yaratmadığı sonucuna varılabilir.

Turizmin kültürel ve yerel nüfusa etkisi, bazı parametrelere dayanmaktadır ve en önemlileri şunlardır:

- a) Turist sayısı ve turizm mevsimi
- b) turistler ve yerel nüfus arasındaki kültürolojik farklılıklar
- c) turist faaliyetlerinin türleri.

a) Bir varış noktasına vardıklarında turistler sadece paralarını değil, geleneklerini, değerlerini, diğer davranış biçimlerini, alışkanlıklarını aynı zamanda turist varış yerindeki yerel nüfusu da etkiler. Bu tür etkilerin yoğunluğu, varış yerindeki ziyaretçi sayısına bağlı olan turist sayısına bağlıdır. Bir destinasyondaki turist sayısı arttıkça, özellikle turist mevsimi boyunca çok sayıda turist olduğu ve yerel nüfus üzerindeki baskı arttıkça etkisi de artar. Bu süreçte, farklı kültürlerle ait insanların yakın etkileşiminden kaynaklanan ve sosyal değerlerin değişmesine neden olan gösteri etkisinin yüksek riski vardır (Lickorish ve Jenkins 2006:108). Bir varış yerindeki turist sayısı, ziyaretçi sayısının tolerans eşiğini geçmemelidir, aksi takdirde etkiler negatif hale gelir. Bu bakımdan, "... turistlerin yerel halk, çevre, ekonomi ve turistler üzerinde olumlu etkiler yaratan ve sürdürülebilirliği etkileyebilecek düzeyde olduğu" olarak tanımlanan belirli bir alan için taşıma kapasitesi sınırının belirlenmesi gerekmektedir. gelecek "(Magas 2003:32), kalış süresinin ve turistlerin özelliklerinin, ziyaretçilerin coğrafi konsantrasyonları ve hassasiyet derecelerinin dikkate alınma sürecinde dikkate alınmalıdır.

b) Turist sayısı dışında, yerel nüfusun kültürü üzerindeki turizm etkisi ayrıca turistler ve yerel nüfus arasındaki sosyo-kültürel farklılıklara da bağlıdır. Farklılıklar arttıkça, etkiler de artar. Bu nedenle, yabancı turistlerin yabancı ülkelerden geldiği uluslararası turizmdeki etkiler yerel turizmden daha büyüktür, etki daha küçüktür çünkü bir ülkedeki kültürel farklılıklar daha küçüktür, bu da yerel nüfusun yerli turistlere daha kolay ve daha hızlı bir şekilde ayarlanmasını sağlar.

c) Kültürel turizmdeki turistler, "kendi kendine vahiy" hissini, "kendine karşı dürüst" hissini, "yerel yaşamla etkileşimden kaynaklanan" gerçek hayat "hissini içeren otantik bir deneyim ararlar (Cohen, Oslen ve Pearce 2012, 252). Bu gerçek bir deneyim arayışında turistler, yerel nüfusa zarar

verebilir. Kültürel turizmde, yerel nüfusun diğer kültürlerle maruz kalması kaçınılmazdır, ancak süreçte olumsuz etkilerin asgariye indirilmesi gerekmektedir.

Her iki sektör de kültür ve turizm arasındaki etkileşimden faydalanmaktadır. Turizmin kültürden, kültürün turizmden sağladığı faydalar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 2. Turizmin Kültürden Yararları ve Kültürün Turizmden Yararları

Turizmin kültürden yararları	Kültürün turizmden faydaları
Hedefin temel ürününün / imajının iyileştirilmesi	Ek gelir kaynağının gerçekleştirilmesi
Tüketimde ve kalış süresinde artış	Pazarın genişlemesi ve yeni bir ziyaretçi segmenti
Turist ürünüyle turist memnuniyetini arttırmak	Profesyonel yönetimin gelişimi
Yeniden ziyaretin uyarılması	Kültürel kaynakların kullanımı üzerinde daha iyi kontrol sağlanması
Yerel ve bölgesel talebin uyarılması	Yerel halk arasında daha iyi bir kültürel imajın gerçekleştirilmesi
Yeni pazar bölümlerinin açılması	

Kaynak: Bulic 2009.

Sunulan faktörler göz önüne alındığında, kültürel turizmin gelişmesiyle birçok fayda sağlandığı sonucuna varılmıştır, ancak aynı zamanda zarar verici etki tehlikesi de vardır. Olumlu etkiler teşvik edilmeli ve

kullanılmalı ve kaçınılmaz olan olumsuz etkiler en aza indirilmelidir. Sorun, turizmin kültür üzerindeki etkilerinin uzun vadede analiz edilmesi gerektiği, çünkü kısa sürede kolaylıkla tanımlanmadıklarıdır. Ayrıca, ölçmeleri zor. Yalnızca uzun vadeli stratejik planlama ile, olumlu etkilerin kullanılacağı ve olumsuz olanların ortadan kaldırıldığı veya azaltıldığı tedbirlerin alınması mümkündür.

Kültürel turizmin ekonomik etkisi makroekonomik ve mikroekonomik düzey içeren iki ana bakış açısıyla analiz edilebilir (Brida, Meleddu ve Paulina 2013, 111). Mikroekonomik düzeyde, kültürel turizmin ekonomik değeri, belirli bir toplum için bir fayda grubu olarak tanımlanabilir. Kültürel turizmin makroekonomik düzeydeki ekonomik değeri, doğrudan, dolaylı ve teşvik edici etkilerle diğer ekonomik dalların teşvik edilmesinde yansıtılmaktadır. Bu nedenle, kültürel turizmin bir kalkınma yöntemi olduğunu söylemek doğru olur, çünkü kültürel turizmin gelişmesi, belli bir destinasyonun toplam gelişmesine katkıda bulunan bireysel ekonomik branşların gelişimini teşvik eder.

Kültürel turistlerin tüketimi dört temel değişkene bağlıdır: ortalama tüketim, varış noktasında konaklama süresi, kültürel konular ve varış noktasında kültürel faaliyetler (March ve Woodside 2007, 1: 237). Bireysel kültürel turizm ürünlerinin ekonomik etkisinin araştırılması, ürünün kendine özgü özelliklerine bağlıdır. Bir müzenin kültürel turizm ürünü olarak etkisinin, ziyaretçi sayısı ve bilet fiyatı değişkenleriyle tahmin edilmesi nispeten kolaydır. Müzelerden farklı olarak, festivallerin veya etkinliklerin etkisinin tahmin edilmesi çok zordur, çünkü turistlerin belirli festivallere veya etkinliklere varlığından ücret alınmaz, ancak bu tür etkinlikler gerçekleştiğinde, ekonomik fayda oteller, restoranlar, mağazalar gibi diğer turist sahipleri tarafından gerçekleştirilir.

Genel olarak, kültürel turizmin ekonomik etkileri doğrudan, dolaylıdır ve teşvik edilir (Dwyer, Forsyth ve Dwyer 2010, 216). Turistler paralarını oteller, restoranlar, ulaşım, iletişim hizmetleri ve perakende satış mağazalarında harcadıklarında, doğrudan gelir, devlet geliri, istihdam etkileri ve bazı doğrudan mal ve hizmet ithalatı yaratacaktır (Jucan ve Jucan 2013: 84). Doğrudan etkiler, kültürel turizm ürünlerinin satışını yaparak faydaları sağlayan bireysel kültürel turizm teklif sahiplerinin ekonomik faydalarına yansır. Dolaylı etkiler, kültürel turistlerin tüketimi gerçekleştirdiği diğer turizm sahipleri tarafından gerçekleştirilen faydalardır. Kaynaklanan etkiler doğrudan ve dolaylı etkilerin bir sonucu olarak ortaya çıkmakta ve kendi ürünlerini satarak elde ettikleri ekonomik fayda sayesinde turizm sahiplerinin artan tüketimine yansımaktadır. Toplam ekonomik etki, aslında doğrudan, dolaylı ve uyarılmış etkilerin toplamını temsil eder.

Bazı kültürel turizm ürünlerine, örneğin olaylara gelince, dolaylı etkiler bazen doğrudan etkilerden çok daha büyük olabilir. Bu nedenle, belli bir destinasyondaki kültürel ürünlere bağlı olarak, ekonomik turizmin doğrudan etkilerinin dolaylı etkilerden daha küçük olması, bunun nedeni kültürel turizmin toplam etkilerinin göz önünde bulundurulması önemlidir. Bu aynı zamanda çok zordur, çünkü dolaylı etkilerin aksine, doğrudan etkilerin oluşturulması, ölçülmesi ve izlenmesi daha kolaydır.

Son araştırmalar, kültürel turizmin ekonomik etkisinin izlenmesi ve tanımlanması sorununa işaret ediyor. İki düşünce çizgisi var. Bazı bilim adamları turizmin ekonomik etkisinin, turizmin diğer sektörlerle bir araya gelmesinden kaynaklanan karmaşıklığı nedeniyle ortaya çıkmasının imkansız olduğunu düşünüyor. Diğer yazarlar, kültürel turizmin ekonomik değerini belirlemenin zor, ancak mümkün olduğuna

inanmaktadır; ancak, katkının şekli ve tanımlanması konusunda bir fikir birliği yoktur.

Kültürel turizmin ekonomik etkisinin izlenmesi ve tanımlanması gereklidir, çünkü bir kültürel turizm ürünü oluşturarak, ekonomik olmayan kaynaklar ekonomik etkilere dönüşür ve bu da ekonomik etkilerin gerçekleşmesine neden olur. Kültürel kaynakların değerinin artırılmasıyla ekonomik etkileri en üst düzeye çıkarmak amacıyla stratejik planların temelini oluşturan kültürel turizmin etkisini değerlendirmek için ekonomik etkilerin belirlenmesi gerekmektedir.

2.5. Dünyada kültür turizmi çeşitleri

Ülkelerin kültürel varlıkları ve müzeleri ile onların çektiği turist sayısı arasında önemli bir paralellik olduğu açıktır. Dünyanın en fazla turistini çeken müze sayısının en basit örneği ve buna paralel olarak, bu müzelere gelen ziyaretçi sayısı önemli göstergeler olarak kabul edilebilir. Gerçekten, ABD 17,500, Almanya 6501, İtalya 3790, Avusturya 2400, Brezilya 2000, İngiltere 1850, İspanya 1343, Fransa 1207, İsviçre 915, Hollanda 873, Macaristan 812, Polonya 632, Romanya 548, Finlandiya 317, Türkiye 295, Danimarka 258, Slovenya 252, İsveç 238 ve Hırvatistan'da 219 müze bulunmaktadır (Dünya Müzeleri, 2015). Ülkelerin müze sayıları incelendiğinde, sıralamadaki turist sayısının ve paralel olarak turizm gelirlerinin yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca, bu müzelerin sayısı, ülke nüfusunun yanı sıra dikkate alınmalıdır.

Dünya Kentleri Kültür Raporu 2013'e göre, İstanbul'da 30 bin 188 tarihi kalıntı, İstanbul'da 18 bin 901, Paris'te 3 bin 792, Berlin'de 8 bin 689 ve New York'ta 1.482 bulundu. . Başka bir deyişle, İstanbul'daki tarihi eserlerin sayısı Londra'nın iki katı, Paris'in 10 katı ve Berlin'in 4 katı. İlginçtir ki, tarihsel kalıntılardaki bu resme rağmen, bu şehirlerin müze

sayısı tam tersidir. İstanbul'da “diğer müze” kategorisinde 7 ulusal ve 71 müze bulunuyor. Buna karşılık, Londra'da New York'ta 11 ulusal ve 162 ulusal, Paris ulusal, 113 ulusal, Berlin ulusal ve 140 ulusal ve 2 ulusal ve 129 müze daha var. İstanbul'daki toplam müze sayısı 78 iken, Londra'daki bu sayı İstanbul'un yaklaşık iki katıdır (172). Benzer şekilde, Paris, Berlin ve New York'taki müzelerin sayısı İstanbul'dan daha fazladır. Aslında, Paris'te 137, Berlin'de 158, New York'ta 131 müze bulunmaktadır. Bu şehirde ilk beş müze olan ziyaretçi sayısına baktığımızda, İstanbul'daki ilk beş müze 7,1 milyon, Londra'nın 25,3 milyon, Parisli 23,4 milyon, Berlin'in 4,7 milyon ve New York'ta 15,4 milyon ziyaretçinin katıldığı görülmektedir (Türkiye Müzeleri 2013 Raporu). Ancak İstanbul'un tarihi mirası bakımından zengin olan bu rakamlar, bu zenginliklerin müzelere sunulması bakımından ne kadar zayıf olduğunu gösteriyor.

Dünyanın en çok ziyaret edilen Paris müzesi olan Louvre, 2012 yılına göre ziyaretçi sayısını% 6 azaltarak 2013 yılında 9,2 milyona düşürdü, ancak yine de dünya unvanını koruyor. Ulusal Doğa Tarihi Müzesi (New York) ve 7 milyon ziyaretçi ile Ulusal Doğa Tarihi Müzesi (New York), 6.7 milyon ile British Museum (Londra) Metropolitan Sanat Müzesi (New York) Vatikan (5.5 milyon kişi ile Vatikan) ve Tate Modern (Londra), 5.4 milyon ile Ulusal Galeri (Londra) ve 5.3 milyon kişi ile Doğal Tarih Müzesi (Londra). En çok ziyaret edilen 10 müzeye toplam ziyaretçi sayısı, 2012'de düşüş ve yaklaşık 56 milyon düşüşle yaklaşık 66.8 milyon oldu. En çok ziyaret edilen 10 müzeden 4'ü ABD'de ve 4'ü Birleşik Krallık'ta. ABD'de müzeye gelen ziyaretçi sayısı 29,2 milyon, İngiltere'deki ziyaretçiler ise 22,9 milyon kişidir (Türkiye Müzesi 2013 Raporu, 2015). Bu ülkelerin dünyadaki en fazla turist çeken ve en fazla turizm geliri elde eden ülkeler olması tesadüf değildir. Dünyadaki en

değerli müzelere sahip olmaları, çektikleri turist sayısı ve kazandıkları turizm gelirlerinde büyük bir paya sahiptir.

Avrupa, kültürel turizm için iyi kurulmuş bir pazardır. Avrupalı tatilciler, özellikle yerel kültür hakkında bilgi veren özgün aktiviteler sunuyorsa, yeni destinasyonlar keşfetme konusunda giderek daha fazla ilgileniyorlar. Bu, kültürel turizmi, gelişmekte olan ülke destinasyonları için umut verici bir sektör haline getiriyor. Hem motive hem de tesadüfi kültürel turistlere hitap etmek için esnek kültürel bileşenler sunun. Avrupalı kültür turistleri sık sık tatillerini doğrudan ayırdıkları için internet varlığı önemlidir.

Kültür turizmi yerel sanatlar, miras, manzaralar, gelenekler ve yaşam tarzları deneyimlemeye yönelik uluslararası seyahattir. Birçok alt veya niş pazar ile geniş bir pazardır. Kültürel mirası keşfetmek, Avrupalı kültürel turistler arasında en yaygın kültürel turizm şeklidir.

Kültürel turizm deneyimlerine örnekler:

- mimari ve arkeolojik hazineler
- mutfak aktiviteleri
- festivaller veya etkinlikler
- tarihi veya miras alanları, anıtlar ve görülecek yerler
- müzeler ve sergiler
- milli parklar ve vahşi yaşam koruma alanları
- dini yerler, tapınaklar ve camiler

Kültürel bir varış yerinin çekiciliği kişiden kişiye büyük ölçüde değişir. Avrupalı kültürel turistlerin çoğu başlangıçta Avrupa'daki ünlü kültürel merkezlere odaklanmaktadır. Sonra uzaktaki ünlü yerlere seyahat etmeyi düşünüyorlar.

Avrupalı kültürel turistler için sağlık ve güvenlik önemlidir. Sık sık varış yerlerinin güvenliği hakkında bilgi alırlar. Özellikle güvenli sürüş endişeli olabilir. Sürücülerinin özelliklerini ve ekipmanın nasıl / ne zaman test edildiğini bilmek istiyorlar. Kirli odalar ve (veya hatalı) duman dedektörlerinin bulunmaması, varış noktasında bir sıkıntıdır. Bu tatilden sonra kötü eleştirilere neden olabilir.

Güvenlik özellikle Avrupalı turistler için önemlidir, çünkü bazı gelişmekte olan ülkeler politik olarak kararsızdır. Çoğu ticari tur operatörü, Dışişleri Bakanlığı'nın güvensiz olduğunu beyan ettiği ülkelere tatil yapmamaktadır. Bu daha önce Mali, Mısır ve Kenya gibi ülkelerde turizm gelişlerinde bir düşüşe yol açmıştı.

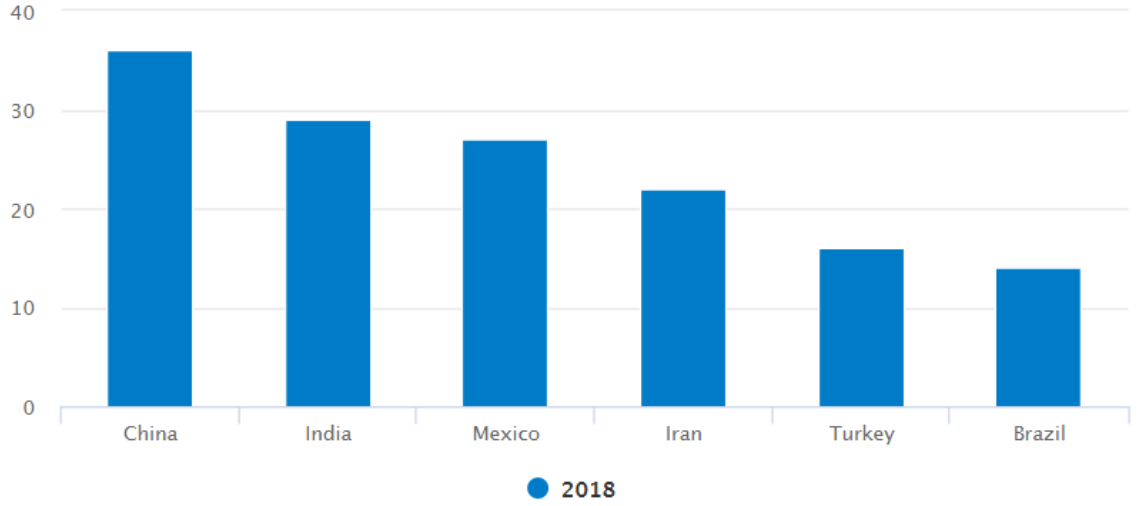
Turizm sağlayıcıların çevre dostu aktiviteleri Avrupalı turistler için giderek daha fazla önem kazanıyor. Ancak, sadece bazıları aslında sürdürülebilirlik politikasına dayanan bir turizm sağlayıcısı seçmektedir. Örneğin kültürel turistler sürdürülebilirliğe toplum temelli veya doğa turistlerinden daha az değer vermektedir. Ancak, sürdürülebilir unsurlar teklif ettiğinizde bunu takdir ediyorlar.

Dünya Turizm Örgütü UNWTO, kültürel turizmin küresel turizmin yaklaşık% 40'ını oluşturduğunu tahmin ediyor.

Avrupalı kültürel turistler yerlilerle etkileşime girmek istiyor. Yerel halkın günlük konular hakkındaki fikir ve düşünceleriyle ilgileniyorlar. Kültürel turistler sadece pasif bir kültür deneyimi yaşamak istemiyorlar. Bu gösterilmek yerine yerel halkın günlük yaşamları hakkında açık iletişimi tercih ediyorlar. Yerel halkla etkileşime yönelik bu eğilimin önümüzdeki beş yıl içinde en azından devam etmesi bekleniyor.

UNESCO Kültürel Dünya Mirası Alanları

Şekil 1. UNESCO sayısının en fazla olduğu Gelişmekte olan ülkeler

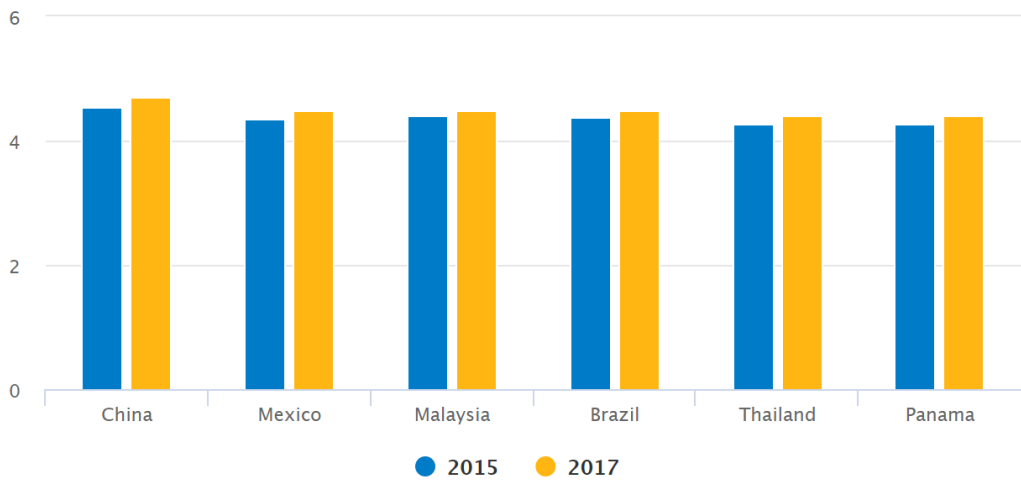

Source UNESCO

Kaynak: World Heritage Cultural Sites 2018

Kültürel Dünya Mirası Alanları, kültürel turizm destinasyonlarına büyük bir rekabet avantajı sağlayabilir. UNESCO şimdi, ülkelerin turizmi geliştirirken miraslarını korumalarına yardımcı olmak için bir Dünya Mirası ve Sürdürülebilir Turizm Programına sahiptir.

Şekil 2. Gelişmekte olan ülkelerde Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Endeksi (2015-2017)

Kaynak: Travel and Tourism Competitiveness Index

UNESCO Kültürel Dünya Miras Alanları sayısı Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlilik Endeksi'ne (TTCI) dahil edilmiştir. TTCI, tur operatörlerine hangi ülkelerin / bölgelerin yeni turizm merkezleri olarak cazip olduğunu söyler. Sütun 14 'Kültürel Kaynaklar ve İş Seyahatleri' varış yerinin kültürel çekiciliğinin iyi bir göstergesidir. Kültürel rekabetiliğiniz hakkında fikir verir.

Gelişmekte olan ülke destinasyonlarının çoğu 2015 ve 2017 yılları arasında puanlarını yükseltti. Aslında, puanları en yüksek artış gösteren ülkelerin çoğu Azerbaycan, Tacikistan, Vietnam ve Cezayir gibi gelişmekte olan ülkelerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AZERBAIJAN STRATEJİ YOL HARİTASI KAPSAMINDA BÖLGESEL TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ: KÜLTÜR TURİZM ÖRNEĞİ

3.1. Azerbaycanda kültür turizminin potansiyeli

Günümüzde turizm, yerel ekonomiyi teşvik eden, ülke nüfusunun refahını artıran ve yaşam kalitesini ve düzeyini etkileyen bir alan olarak görülmektedir. Bu nedenle, turizm pazarında belirli bir bölgenin pozitif imajının oluşturulması özel bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda, kültürel turizm büyük önem taşımaktadır, çünkü hoşgörü, dünya kültürlerinin çeşitliliğini bir bütün olarak kabul etme ve anlama ideallerine hizmet etmelidir. Bu, bir bütün olarak kültür alanındaki politikanın amaçlarına uygundur.

Kültürel ilişkiler, UNESCO ve Dünya Turizm Örgütü'nün birkaç kültürlerarası projesi çerçevesinde yürütülmektedir. Büyük İpek Yolu gibi kültürel-tarihsel rotaların oluşturulması konusunda uzun vadeli bölgeler arası projeler vardır. (<http://mehribanaliyeva.preslib.az/media-3dd54eb6cf.html>)

Ülkenin tarihi ve kültürel potansiyelinin kullanılmasını önerdiği gibi kültürel turizm gelişimi kültürel miras olmadan mümkün değildir. Kültürel turizmin gelişmesi için en önemli koşullardan biri kültürel miras nesnelерinin zenginleştirilmesidir. Bir başka koşul da, doğru ve yaratıcı bir yol düzenleyerek bu mirasa dikkat çekmek. Bu nedenle, kültürel politikanın en önemli amacı sadece bölgenin olumlu bir imajını oluşturmak değil, aynı zamanda kültürel miras nesnelерine istikrarlı ve temkinli bir tutum oluşturmaktır. Kültürel turizmin temel amacı; mimarlık, resim, müzik, tiyatro, folklor, gelenekler, gelenekler, gelenekler, insanların yaşam tarzı ve tarzını tanımaktır - ülkenin kültürü

ve tarihi. Kültür turizmi, kültürel mirasın zenginleŖmesine katkıda bulunur, geleneksel sanatların, kültürün ve folklorun korunmasını ve refahını destekler. (<http://medeniyyet.az/page/news/12872/Medeni-irs-ve-turizm.html>)

Maddi kültürümüzün çok değerli bir  rneği olan  zeriŖehir, yalnızca Azerbaycan için değil aynı zamanda bir insani değer olarak da tarihi bir anıttır. Bu aynı zamanda  zeriŖehir Kız Kulesi ve ŖirvanŖahlar Saray Kompleksi ile birlikte UNESCO Dünya Mirası Listesi tarafından da doğrulandı. ŖirvanŖahlar Saray Kompleksi ve Kız Kulesi, Azerbaycan mevzuatı ve UNESCO'nun dünyaya özgü anıtları ile bilinir. Gerçek Ŗu ki, Azerbaycan'ın mimarisinin ve tarihinin bir parçası olan ve halkımızın kültürel ve kültürel mirasının değerli bir  rneği olan anıtlar, UNESCO tarafından evrensel bir miras olarak kabul edilmiŖtir. Bu, Azerbaycan'ın dünya kültürel mirasına çok önemli bir katkısıdır. UNESCO'nun ŖirvanŖahlar Sarayı ve Kız Kulesi'nin 2013  zeriŖehri, iki taraflı iliŖkilerimizde koruma statüsünün yeni bir aŖamaya d n Ŗt ę n  vurgulamak istiyoruz. Bu statüye sahip kültürel tesisler, Silahlı Kuvvetleri tarafından Kültürel Varlıkların Korunması S zleŖmesi ve Silahlı  atıŖmaya İliŖkin İkinci Protokolü tarafından tanınan özel bir amblem ile oyulmuŖtur ve daha fazla koruma sağlanmaktadır. (<http://mehribanaliyeva.preslib.az/media-3dd54eb6cf.html>)

 zeriŖehrin UNESCO'nun güvenlikli güvenlik alayları listesine dahil edilmesi, Azerbaycan'ın zengin tarihinin ve uluslararası mirasın mimari mirasının yüksek değerlendirilmesidir. UNESCO'nun Abu Dabi'deki Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Komitesi'nin dördüncü oturumunda, örgütün nihai kararına göre, Azerbaycan'ın aŖık sanatı ile birlikte Novruz bayramı, UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ne de dahil edildi. Novruz'un birkaç ülkede kutlandığı gerçeği göz

önüne alındığında, kuruluşun önerisi ile uluslararası kültürel mirasın bir örneği olarak UNESCO'ya sunuldu.

Bu başarı, Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in halkımızın amaçlı politikası ve kültürüne olan dikkatinin gösterilmesinin bir sonucudur. Azerbaycan'ın ilk hanımı Mehriban Aliyeva'nın, ülkemizin maddi olmayan kültürel mirasının tanıtılmasında, özellikle de muğam ve aşık sanatının, ulusal geleneklerin bu başarıların kazanılmasında önemli bir rolü olmuştur.

Halı dokumacılığı dünyadaki birçok ülkeye yayılmış olmasına rağmen, bu tür sanatın beşiğinin Azerbaycan olduğunu kesinlikle söyleyebiliriz. Burada dokuduğumuz ve ürettiğimiz halılar dünyadaki eşsiz örnekler olarak kabul ediliyor. Azerbaycan halısının UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Miras Temsilcisi Listesine dahil edilmesi ülkemiz için büyük bir başarıdır. Bugün Azerbaycan'da halı sanatının gelişiminde yeni bir aşama yaşanıyor. "Azerbaycan halı sanatının korunması ve geliştirilmesine ilişkin" Kanunun kabul edilmesi, Devlet İlham Aliyev'in kararıyla Devlet Halı ve Uygulamalı Sanat Müzesi'nin modern standartlarına uygun yeni bir binanın inşası bu eski sanat eserine devlet bakımının bir ifadesidir.

Her milletin katkısı ile dünya kültürünü zenginleştirdiği ve bütün bunların insanlığın kültürel mirası haline geldiği bilinmektedir ve ulusal zenginlik evrensel öneme sahiptir. Halkımızın milli servetinin en önemli kültürel değerlerinden biri, aynı zamanda Azerbaycan halısıdır. (<http://mehribanaliyeva.preslib.az/media-3dd54eb6cf.html>)

Azerbaycan halı sanatının yaratılması ve gelişmesi milli kültürümüzün ayrılmaz bir parçasıdır. Araştırmalar, Azerbaycan halı sanatının Bronz Çağı'ndan beri geliştiğini ve zenginleştiğini ve bugün ulaştığını göstermektedir. Belki de bu sanatın yaşı, halkımızın yaşına eşittir. Dünya

Mirası Komitesi'nin 31. oturumunda tehlike altındaki anıtların durumu tartışıldı. Listede yer alan yaklaşık 800 doğal ve kültürel miras anıtının durumu analiz edilmektedir. Tehlike altındaki anıtların konusu hemen tartışılıyor. Geçtiğimiz yıl, Gobustan Devleti Tarihsel ve Sanatsal Koruma Dünya Kültür Mirası Listesine dahil edildi. Ülkemiz konuyu zaten ikinci kez dile getirdi. Bu ilk itiraz 2004 yılında yapıldı. Muhafaza ile tanışma amaçlı özel komisyonun durumu olumlu bir şekilde değerlendirmesine rağmen, Gobustan'da belirli çalışmalara devam edilmesi gerektiği ve sadece bir yıl gündeme getirilmesi gerektiği bildirildi. Kültür ve Turizm Bakanı Abulfas Garayev'in öncülüğünde Christchurch'teki Miras Komitesi'nin 31. oturumuna katılan Azerbaycan heyeti, Dünya Mirası Komitesi Başkanı İlham Aliyev'in son zamanlarda Gobustan'ın geliştirilmesi konusundaki kararını tüm üyelerine tanıdı. Ayrıca, Haydar Aliyev Vakfı Başkanı, UNESCO ve ISESCO İyi Niyet Elçisi Mehriban Aliyeva'nın UNESCO Genel Direktörü Koichiro Matsuura'ya gönderdiği özel mektubun bir kopyası da sunuldu. (<http://medeniyyet.az/page/news/12872/Medeni-irs-ve-turizm.html>)

Azeri alimler 40 yıldan fazla bir süredir Gobustan'ı inceliyorlar. Gobustan'ın fotoğrafları, bilim adamlarımızın bu korumaya ilişkin bilimsel çalışmaları komite üyelerine büyük ilgi gösterdi. Sonuç olarak, oturum, 2007 yılında Gobustan Devlet Tarih ve Sanat Rezervinin Dünya Kültür Mirası Listesine dahil edilmesine oy birliği ile karar verdi. Dolayısıyla, bu karara göre, Gobustan ayrıca uluslararası kuruluşların kontrolündedir, korunması ve geliştirilmesi evrensel öneme sahiptir. Azerbaycan her yıl düzenli olarak komiteye rezerv hakkında bilgi vermektedir. Azerbaycan katran sanatının UNESCO İnsani Maddi Olmayan Kültürel Miras Kültürel Miras Temsilcisi Listesine dahil edilmesi ile ilgili olarak, Mugam Merkezinde bir sunum töreni

düzenlendi. Törende, katran sanatında katran sanatı hakkında filmin renkli örneklerinin yer aldığı İtalyan yapımı diskin sunumu ve katran oyuncunun katılımıyla bir konser programı sunuldu. Böylece, Azerbaycan katranının sahne sanatına da UNESCO Maddi Olmayan Miras Listesi'ne dahil edildi. Son olarak, geçen yıl, geleneksel süvari sporları kovboy oyunu UNESCO Maddi Olmayan Miras Listesine dahil edildi.

Abşeron yarımadasının Surakhani yerleşiminin güneydoğu kesiminde bulunan Ateşgah Tapınağı, Bakü'ye 30 km uzaklıktadır. Ateşgah, 17. ve 18. yüzyıllarda doğal gazın ebedi alevleri üzerine inşa edilmiş bir ateş tapınağıdır. Tapınağın en eski binası 1713'lere ait, merkezi tapınak ise 1810'da Kanchanagara'nın tüccarı tarafından yaptırılmıştır.

Bakü'nün en eski ve en zengin tarihi eserlerinden biri, dünyadaki kaya resimleriyle ünlü Gobustan. Boyukdaş, Kichigas, Cingirdağ, Songardağ ve Shikhga Dağları'nda Taş Devri ve Azerbaycan halkının büyük geçmişine tanık olan Gobustan'ın çok sayıda kaya açıklaması, kampı, konutu, mezarı ve diğer anıtları vardır.

Bakü'nün Mardakan yerleşiminde eski tarihi olan iki kale vardır. Bunlardan biri dört köşeydi ve 12. yüzyılda Shirvanshah Menaçehrin Akhsitan'ın oğlu tarafından inşa edildi ve bu kale Axsita'nın düşmanı üzerindeki parlak zafer için inşa edildi. Kulenin yüksekliği 22 metre, kalınlığı 2.10 metre ve yüksekliği 1.60 metredir. Kule 5 yarda ayrılmıştır.

Azerbaycan'ın en eski kültürel ve kültürel merkezlerinden biri olan Nahçıvan, halkımızın tarihini zekice yansıtan antik anıtlar, mağaralar, konutlar, görkemli kaleler, kaya resimleri, taş heykeller ve tapınaklar bakımından zengindir. Kaya resimlerinin kaydedildiği Gamigaya anıtı, Azerbaycan'da antik ve antik sanat, manevi ve maddi kültür

ansiklopedisidir. Nahçıvan'ın tarihi anıtlarından Kazma mağarası, Kilit mağarası, Oğlangala, I Kultepe, II Kultepe, Şahtahtı, Kızılburun, Kuyulu Dağ, Momine Hatun, Karabağlar, Yusif Kuseyiroglu ve Gulustan anıtları, Elince Kalesi, Kadim Kale, Eshabi-Kahf, Haçadağ, Düzdağ, Babek Kulesi, Devaboynu ve diğer yüzlerce anıt bizim maddi ve milli zenginliklerimizdir.

Özerk Cumhuriyet topraklarında bulunan tarihi ve kültürel anıtların korunmasının yanı sıra, restorasyonları da ön plana çıkmaktadır. Geçtiğimiz yıllarda, Mamiine Türbesi, Karabağ mimarisinin kompleksi konserve edilmiş, Ashabi-Kahf Ziyaretgahında yeniden yapılanma çalışması yapılmış, Yusuf Kuseyiroglu ve Nuh'un mezarları, İmamzadeh, Buzhan, Jame Camii, Zaviya medresesi, İsmayilhan Hamamı, Han'ın sarayı, Julfa'da restore edilmiştir. İlçedeki Hanegah Anıtı Kompleksi, Ordubad'daki Aza Köprüsü, Keyseriyye ve diğer tarihi eserler restore edildi. Nahçıvan'da eski heykel heykellerini korumak, bu nadir örnekleri öğrenmek ve tanıtmak amacıyla Açık Gökyüzü Müzesi kuruldu. Nahçıvan kentinde bulunan antik kale kompleksi yeniden yapılanma aşamasındadır.

Azerbaycan'ın bu listeye eklenecek çok fazla anıtları var ve muhtemelen yakın gelecekte bu liste ulusal-ahlaki değerlerimizin büyük bir bölümünü yansıtacak.

Tarihi ve kültürel rezervlerde ilgili altyapının oluşturulması, turizm amaçlı kullanılan anıtlar, sektör gelişimi açısından özel önem taşımaktadır. Günümüzde Azerbaycan'da turizmin temel altyapısı kurulmuş, yeni oteller faaliyete geçirilmiş, kaliteli hizmet, eğitim ve turizm olanakları için çalışmalar devam etmektedir. Turistlerin kültürel turları ve tarihi-kültürel yerlere turlar bu alanda önemli bir aşamadır.

Halen 6308 tarihi ve kültürel anıtın devlet koruması altında olduğu, 27 devlet-kültür, mimari, sanatsal ve etnografik rezervin işlediğine dikkat edilmelidir. Bazı anıtlar ve konserveler topraklarında bir turizm altyapısı inşa edilmiştir.

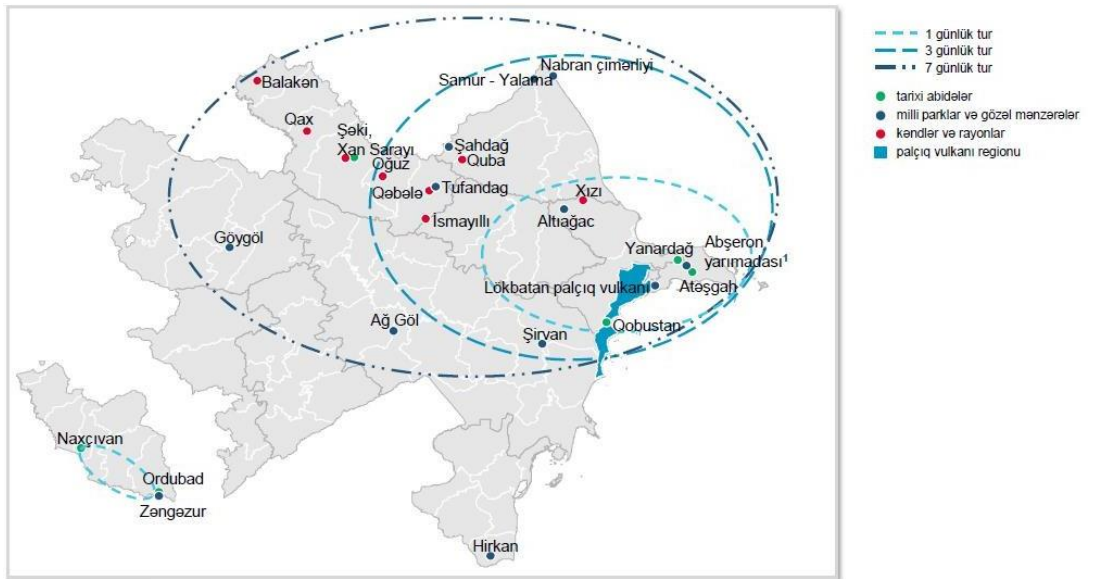
3.2. Strateji Yol Haritası Kapsamında Kültür Turizminin değerlendirilmesi

Azerbaycan Cumhuriyeti'nin kültürel ve tarihi mirası çok zengindir. Günümüzde turistler için önemli olan tarihi-kültürel tesislerin restorasyonu ve arazi turizm gelişim planlarının hazırlanması ve turizm gösteri nesnesi olarak kullanımı gerçekleştirilmektedir.

Buna uygun olarak, tarihi güzergahlar (örneğin, Büyük İpek Yolu, ünlü askeri seferler, tarihi savaş yerleri vb.) kültürel turizmin bir parçası olmakla, turizme etkisi ve potansiyeli açısından kapsamlı değerlendirilmelidir.

Şekil 3. Azerbaycan Cumhuriyeti haritası

Buraya Bakü şehrine yakın plaj bölgeleri dahildi

Adından da anlaşılacağı gibi, bu güzergahların çoğunluğu çeşitli bölgeleri kapsamaktadır.

Ayrıca, turistlerin ek özelliklerini dikkate alan tarihi ve kültürel turizm rotaları (örneğin şarapçılık rotaları) iyi kabul edilir ve Azerbaycan Cumhuriyeti için potansiyel turizm ürünü olarak önceliklendirilebilir.

Bunun sonucunda Azerbaycan topraklarının kuzey, kuzeybatı ve batı koridoru boyunca yer alan zengin tarihi-kültürel mirasının teşviki, aynı zamanda yerel ve bölgesel düzeyde kültürel turizm güzergahlarının oluşturulması ile komşu ülkelerle turizm alanında işbirliği için geniş imkanlara sahip olacak ve bu da, sırayla, bölgeye turist akışının çoğalmasına, ayrıca turist gecemelerinin sayısının artmasına ortam yaratacaktır.(Stratejik Yol Haritası, 2016)

Geçmişte Kafkas bölgesinden geçerek Avrupa ile Asya'yı birleştiren eski ticaret yolu ağı olan ünlü Büyük İpek Yolu'nun bir benzeri olarak ülkenin temel turizm mekanlarından geçecek yeni "Büyük İpek Yolu" adlı kültürel turizm güzergahı turistlerin gereklerine uygun yeniden projelenecek ve geliştirilecektir.

Bu amaçla, Kültür ve Turizm Bakanlığı diğer ilgili taraflarla (örneğin, bölgelerdeki belediyeler ve girişimciler) birlikte çalışmaya başlamıştır. Aynı zamanda, kültürel rotalarda uzmanlaşmış bir sivil toplum kuruluşu kurulması düşünülmüştür. "Büyük İpek Yolu" kültürel turizm yolunun yanı sıra ülkenin farklı ilgi alanlarına sahip turistler için çekiciliğini artırmak, "Kafkasya'da Alexander Duma", "Azerbaycan'da Şaraplar", "Azerbaycan'da Alman İzleri" Nuh'un Gemisi gibi Nahçıvan'd "Tarihi Zafer ve Tanıklık" ve kültürel turizm rotaları uluslararası gerekliliklere uygun olarak araştırılarak, bu rotaların pasaportu yapılacak ve ilgili turist rehberlerinin güzergahlar boyunca yerleştirilmesinin yanı

sıra Azerice, İngilizce, Arapça ve Rusça dillerinde haritalar yerleştirilmektedir. Azerbaycan'ın kuzeyi, kuzey-batı ve batı koridorları boyunca tüm kültürel, tarihi yerler, milli parklar belirlenmekte ve haftalık (bir ila beş gün) araba ve yaya yolları geliştirilmektedir. Bu bilgiler pasaportlu kültürel rotaları tanıtmak için çevrimiçi platformlar üzerinden yayınlanmakta ve çeşitli konaklama tesisleri (Azerbaycan Seyahat sitesi) ve turistik eğlence tesisleri içermektedir. Aynı zamanda, bu bilgiler Bakü'deki propaganda kampanyalarına dayanarak, hedef ülkelerdeki yabancı ve yerli turistler için propaganda ve kampanyalara dahil edilmektedir. (Stratejik Yol Haritası, 2016)

Kültür ve Turizm Bakanlığı ayrıca kültürel rotaları yönlendirmek için bir sertifikasyon programı geliştirmekte ve böylece kültürel rotalardaki yerel halkın eğitimlere katılmak için tercih edilmesini sağlamaktadır. Böylece, bölge için yerel rehberlik hizmetleri, evlerin ve dairelerin kiralanması konusunda turistlerin eğitimi ve buna göre sertifika verilmesi ve aynı zamanda üniform metodolojik malzemeler ve kültürel yolların sertifikalandırılması için gerekli yazılımlar sağlanacaktır.

Bu projelerde yer alan girişimcilere yönelik eğitimler kültürel turizm rotalarının geliştirilmesi için düzenlenmekte ve teşvik edilmesi için bazı önerilerde bulunmaktadır. Yerli ve yabancı turistlerin memnuniyetini arttırmak için, özel sektörün konaklama tesisleri ve kamp alanlarının geliştirilmesinde finansal desteğinin yanı sıra, bu güzergahlar boyunca otobüs ve trenlerle ulaşım bağlantılarının güçlendirilmesi ile birlikte özel sektörün katılımını sağlayacak uygun önlemler alınmaktadır.

Bu amaçla, ilgili devlet kurumu, güzergahlar boyunca turizm altyapısının gelişmesini teşvik etmek için küçük ve orta ölçekli işletmelere (turizm, butik oteller, restoranlar, hediyelik eşya dükkanları) fon tahsis edilmesini destekleyecektir. Bu doğrultuda, belli köyler ana yerleşim olarak

belirlenecek ve turizm bilgi merkezlerinin kurulmasına yatırım öncelik verilecektir. Rehberlik ve yerleştirme için hizmet veren konularda belgelendirme ve eğitim programları finanse edilecektir.

3.2.1. Stratejik Yol Haritası Kapsamında Kültür Turizminin değerlendirilmesine ilişkin mulakat

Mulakat için Azerbaycan Turizm Birliği (AzTa) Başkanı, BM Dünya Turizm Örgütü Üye Devletleri Konseyi Başkan Yardımcısı Nahit Bagirov ve "İçerişehir" Tarih-Mimarlık Rezerv Kurulu'nun Bilimsel Kültürel Merkezi'nin Müdürü Cavit Kazımov seçilmiştir. Mulakat soruları ve onlara verilen cevaplar aşağıdaki şekildedir.

Azerbaycan Turizm Birliği (AzTa) Başkanı, BM Dünya Turizm Örgütü Üye Devletleri Konseyi Başkan Yardımcısı Nahit Bagirovla mulakat sonuçları:

1. Sizce, hazırda Azerbaycanda kültürel turizm ne derecede gelişmiştir? Bağımsızlık kazandıktan sonra, Azerbaycan turizm endüstrisi büyük ölçüde büyüdü. Devletin sağladığı özen ve özen sayesinde, özellikle son yıllarda, turizm sektörü önemli ölçüde genişlemeye başlamıştır. Yılın her döneminde Azerbaycan'ın turizm tesisleri yerli ve yabancı turistlere kaliteli hizmetler sunmaktadır. Günümüzde Azerbaycan'da kültürel turizm, rekreasyon turizmi, dağ kayağı, spor turizmi, iş turizmi, ekolojik turizm, avcılık ve plaj turizmi gibi çeşitli turizm türleri kullanılmaktadır. Azerbaycan'da oldukça fazla olan tarihi ve dini anıtlar, ülkemize seyahat eden turistlerin kültürel turizm çerçevesinde dikkatini çekiyor. Bu tarihi tesisler hem başkent Bakü'de hem de bölgelerde var. Azerbaycan, antik tarihi, zengin kültürü ve geleneksel misafirperverliği ile turizmin gelişmesi için büyük bir potansiyele sahiptir. Şu anda, turist rotalarının

sayısını ve turist hizmetlerinin kalitesini artırmak için bir takım gerekli önlemler alınmaktadır.

2. Bugün en popüler kültürel güzergahlar hangileridir?

Azerbaycan'da turizm gelişiminde en önemli önlemlerden biri, yerli, yabancı ve kültürel turizm rotaları yardımı ile Azerbaycan turizm sektörünün dünya turizm pazarına entegrasyonudur. İç turizmi teşvik etmek amacıyla 2003 yılında 7 turizm yolu belirlenmiştir. Bunlardan 4 tanesi basit, 3 tanesi yardımcı güzergahdır. Ana yollar Bakü-Haçmaz, Bakü-Balakan, Bakü-Astara ve Bakü-Gazakh, yardımcı güzergahlar Bakü-Abşeron Yarımadası, Bakü-Daghlığ Karabağ ve Bakü-Nahçıvan'dır.

2006 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın kurulmasından sonra, bu yönde yapılan çalışmalar daha sistematiktir. Bölgede tam olarak daha umut verici turizm türleri geliştirmek için ilgili çalışmalar sürdürülmektedir. Arkeolojik turlar, ata binme, araba gezileri ve halı dokuma turları turistlerin gözünde oldukça çekicidir.

3. Kültürel turizm ne kadar gelir getirebilir ve aslında ne kadar gelir getirir? Umutların kendisini doğrultması için ne yapmak gerekir?

Günümüzde turizm sektörü, Azerbaycan ekonomisinin petrol dışı sektörünün önceliklerinden biridir. 2016 yılın, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev "Azerbaycan Cumhuriyeti'nde Turizmin Gelişmesi İçin Ek Önlemler Hakkında" ve "Özel Turizm Endüstrisinin Gelişimi için Stratejik Yol Haritasının Onaylanması Hakkında" kararnameyi imzaladı. Bu belgelerde var olan eksiklikleri gidermeye, yeni turizm ürünleri yaratmaya ve hizmet seviyesini arttırmaya yönelik tedbirler, Azerbaycan'daki turizm gelişimine güçlü bir ivme kazandıracaktır.

İlk alışveriş festivalinin 2017 yılında 10 Nisan - 10 Mayıs tarihleri arasında Bakü'de yapıldığını unutmayın. Toplam cirosu 18 milyon manat olan Festival sonucunda devlet bütçesine 5,6 milyon AZN dahil olmuştur. 2016 yılında Azerbaycan'a gelen yabancılar, çeşitli hizmet türlerine 2 milyar dolar ödedi.

Bu gelişme hızla artmaya devam ediyor. Böylece, 2016 yılının üç ayında yabancı turistler banka kartlarından 40 milyon kart ödediler. 629.000 manat ödedilerse, bu yıl karşılık gelen miktar 91 milyon 134 bin manat oldu.

Ancak, olumlu sonuçlara rağmen, bu yeterli değil, çünkü Azerbaycan turizmi daha geniş bir şekilde geliştirme potansiyeli taşıyor. Ve bu potansiyelin etkin kullanımı için iş başarıyla devam ediyor. Önümüzdeki yıllarda sonuçların daha da hissedileceğini umuyoruz.

4. İki medeni tur güzergahı mevcuttur: "Alexander Dumas Kafkasya" ve şarap rota, onlar Avrupa Birliği'nin programına dahil edildi ve Kiev girişimi çerçevesinde gerçekleştirilir. Onlar ne derece yaygındır?

Yurt içi turizm rotalarından farklı olarak, uluslararası güzergahlar en az iki ülkeyi kapsar ve turizmde ikili veya çok taraflı işbirliğinin gelişmesini teşvik eder. Bu tür yollar bölgemizin uluslararası alanda tanınması için bir fırsat yaratır. Bu açıdan "Kafkasya'da Alexander Duma" ve "Şarap, Kültür ve Turizm Borsası" projeleri başarılı sayılabilir. Ülkenin altyapısı, bölgelerin yeniden inşası, yeni otellerin oluşturulması bu alanda çeşitli projelerin uygulanması için iyi bir temel oluşturmaktadır. Bu rotayı daha da popüler hale getirmek için, sanal propaganda alanında bir dizi olay var, aynı zamanda ilgiyi artırmak için filmlerin ve video kliplerin kullanımı da var.

Bu iki rotaya ek olarak, "Büyük İpek Yolu", "Azerbaycan'da Alman Rezidansları" ve "Yahudi Mirası için Avrupa Rotası" projelerinden

bahsetmeye değer. Bu yolları daha da geliştirmek için katılımcı ülkelerle ortak çalışmalar yapılmaktadır.

5. Turizm Derneği, Kültür Bakanlığı ve özel şirketler mevcut kültürel rotaları daha da iyi yapmak ve sayılarını artırmak için ne yapabilir?

Turizm endüstrisinde yer alan tüm devlet kurumları ve özel kuruluşlar ortak bir işbirliği ortamında çalışmaktadır. Amacımız, Azerbaycan'ın zengin turizm potansiyelinin rasyonel kullanımı ile ülke genelinde vatandaşlarımızın ve yabancılarımızın turizm tatilini daha anlamlı ve akılda kalıcı kılmaktır. Her turistin yaşadığı ülke veya kentin propagandacısı olduğunu biliyoruz. Ve bu propaganda hem olumlu hem de olumsuz olabilir. Bu yüzden işimizi bu alanda en iyi uluslararası deneyime dayanarak inşa etmeye çalışıyoruz ve turistlerin ülkemizden ve hizmetlerimizden keyif alacağı en ilerici fikirleri uyguluyoruz. Turistlere rehberlik etmek ve tatillerini organize etmekle başlayarak Azerbaycan halkının geleneksel misafirperverliğini her ayrıntıda göstermeye çalışıyoruz. Ülkemizin turizm alanındaki geniş fırsatları ile birlikte misafirperverlik değerlerine saygı, çokkültürlülük ve halkımızın hoşgörüsü, turistlerin Azerbaycan'ı seyahat yeri olarak seçmeleri için ek bir faktördür.

6. Ülkedeki turistlerin "kalitesi" neden asılıdır? Başka bir deyişle, daha fazla kültürel turist çekmek ve aynı zamanda turizm geliri elde etmek nasıl mümkün olabilir? Bu konuda herhangi bir fikir var mı?

Son birkaç yılda Azerbaycan, birçok uluslararası kültürel etkinliğe, siyasi etkinliğe ve spor etkinliğine ev sahipliği yaptı. Bütün bunlar ülkemize olan ilgiyi arttırıyor. Azerbaycan'a seyahat eden turistler pek çok ülkeyi ve farklı sosyal kökenden gelen insanları görebilir. Günümüzde ülkemizi iş amaçlı ziyaret edenlerin sayısında da bir artış

var. Yeni kurulan Ulusal Turizm Propagandası Bürosu aktif olarak bu yönde çalışmaktadır.

Büronun misyonu, Bakü'nün uluslararası imajını şekillendirmek, markayı kullanmak için uzun vadeli bir plan geliştirmek, markanın kullanımını kontrol etmek, farklı markalaşma seviyelerini seçmek, pazarlama faaliyetlerini koordine etmek ve turistlerin memnuniyetini artırmak gibi görevleri içerir.

"İçerişehir" Tarih-Mimarlık Rezerv Kurulu'nun Bilimsel Kültürel Merkezi'nin Müdürü Cavit Kazımovla mulakat:

1. Son zamanlarda Azerbaycan'da kültürel turizmin gelişiminde olumlu değişiklikler varmı?

Azerbaycan en güçlü turizm kaynaklarına sahiptir. Ama uzun yıllar turizm alanında pazarda yeni ve ihtiyaç olan turizm ürününün ve yeni, niteliksel öncekinden farklı modern turizm altyapısının yeterli olmaması esas sorun olup. İşte ülke yönetimi tarafından görülmüş büyük işler ve çağdaş reformlar neticesinde hazırda bütün olarak turizm alanında ve özellikle kültürel turizm segmentinde büyük değişiklikler görüyoruz.

İstenilen ülkede kültürel turizm daha çok yaygındır. Bu, mantıklıdır, ne de olsa kültür gelişme sürecinin, bağımsızlığın korunması ve güçlendirilmesinin ve istenilen halkın kendine özgünlüğünün temel esasıdır. Günümüzde hızla gelişen gelme turizmi er veya geç bu soruyu doğuracaktır: biz ne verebiliriz?

Hiç kimse için sır değil ki, "Yunanistan" deyince hemen antik tapınaklar karakterleri canlanır, Mısır bizi piramitleri ile, Roma ise Kolezyum ve diğer tüm dünyada yaygın olan mimari ve sanat eserleri ile çekiyor. Herkes Eyfel Kulesi ve Stounhenc, Özgürlük Heykeli ve Çek Cumhuriyeti'nin eski kuleleri bilir. Ve ne yazık ki, henüz çok az insan

Azerbaycanda - hem Bakü bölgesinde, hem de bölgelerde ne kadar çok ilginç ve tarihi-kültürel tabakaların olduğunu hayal bile etmiyor.

Bakanlar Kurulu nezdinde iki Koruğa ("İçerişehir" ve "Kale") göre sorumlu olan "İçerişehir" Devlet Tarih-Mimarlık Korusu Müdürlüğü artık 10 yıldır kaydedilen bölgelerde turizm, kültür ve anıtların koruma alanında devlet politikasını gerçekleştiren nadir araçtır. Buna göre, tamamen doğaldır ki, ülkemizin şu anda yaşadığı turizm bumunu ilk fark edenlerden biri biziz - axı işte Eski şehir, İçerişehir, hemen hemen her turistin şehirimiz ve ülkemizle tanışlığının başlangıcını oluşturan mutlaka noktadır. Gururla neredeyse yeni müzelerin açılması, müze ekspozisyonlarının yenilenmesi, müze fonlarının zenginleştirilmesi ve Koruğun konuklarının onunla tanışmasını daha elverişli ve ilginç yeni teknolojiler sayesinde kültürel turizmin gelişmesi her yıl daha da güçleniyor.

Kanaatimizce, İçerişehir uygun potansiyele sahiptir ve sadece bölgesel çapta değil, dünya çapında da başarılı model olmalıdır. Tecrübe gösterir ki, başarı için bizim dört temel amile ihtiyacımız var: zengin tarih ve nadir mimarisi; ilginç kültürel-eğlence tedbirleri; modern turizm altyapısının varlığı; yüksek düzeyde gelişmiş hizmet alanı. Eminlikle hemen bugün bizde tüm bu faktörler vardır.

2. İçerişehirde turizmin kalitesini artırmak için somut olarak ne yapılıyor?

İçerişehir, sadece yüzlerce tarihi eserin yoğunlaştığı bir açık hava müzesi değildir. O, dünyanın uygarlık merkezlerinden biri, Bakü'nün başladığı yerdir. Eski Bakü kudretli Şirvanşahlar devletinin başkentidir. Koruda Şirvanşahlar Sarayı'nın (Şirvan hükümdarlarının konutu) varlığı Azerbaycan halkının derin devlet geleneklerine delalet etmektedir.

Geçen dönem içinde Yönetim artık turist çekmek için modern altyapı yarattı: koruk arazisinde bilgi köşkleri, turizm güzergahları belirlendi, hem Azerbaycan dilinde, hem de yabancı dillerde hizmet veren kılavuzlar hizmeti kuruldu. Turistlerin rahatlığı için şehrin büyük otelleri ile ilişkiler kuruldu, gruplar için doğrudan Oteller alınarak geziler yapılır. Açık havada ilk kez İçerişehirde, Azerice, Rusça, İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinde sesli rehberlik sistemi kuruldu. Turistler kulaklık yardımıyla başkasının yardımı olmadan tarihi anıtlar hakkında ayrıntılı bilgi elde ediyorlar. Gezilerin yüksek uluslararası düzeyde düzenlenmesi ve uygulanması için elektromobiller alınmıştır.

Daha önce belirtildiği gibi, İçerişehir müzelerinde yeni modern müze ekspozisyonları kuruldu, onlar turistlerin büyük ilgisini çekmiştir. Bizim görevimiz konukları esas abidelere (Kız Kulesi, Şirvanşahlar Saray Kompleksi) çekilmesinin yanı sıra, hem de onlara çok sayıda diğer, şimdilik pek yaygın olmayan anıtlar hakkında yeterli bilgi vermektir. Koruk topraklarında böyle yapıların sayısı çok fazladır. Örneğin, geçtiğimiz yılın sonlarında Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve Azerbaycan'ın birinci başkan Mehriban Aliyeva'nın katılımıyla, uzun konservasyon çalışmalarından sonra Eski Şehrin en güzel camilerinden biri - "Beyler" camisi açıldı, şimdi onun içerisinde kutsal "Kuran" a ilişkin çok ilginç bir ekspozisyon var.

Ayrıca, Yönetim Kukla Tiyatrosu binasında tamir ve onarım çalışmalarını bitirmiş, o, kısa bir süre içinde artık Koruğun misafirleri için en popüler noktalardan birine dönüşmüştür. Burada Azerbaycan'ın müzik kültürüne de bağlılık yaratacak performansları sırasında kuklacı ustaların olağanüstü işinden zevk alabilirsiniz.

Ziyaretçiler İçerişehirde rahat dinlenmeyi uzun süre hatırlamalı, bu dinlenme parlak, etkin ve en önemlisi, ilginç ve içerikli olmalıdır.

Kültürel turizm tesislerine giden yolların işaretleri, turizm güzergahları üzere navigasyon, korunun hazırlanmış haritaları, Eski Şehir hakkında kitapçıklar (Azerbaycan, Rusça ve İngilizce), küçük kitaplar, FotoAlbomlar, takvimler, kartpostallar, müzik diskleri, hediyelik eşya ve diğer iletişim malzemeleri ziyaretçilerin hem korukda hareketini aynı zamanda kültürel mirasımıza aşına olmayı da kolaylaştırır.

Eski çörekbişirme geleneğimizi unutmadık, o, turistler için çok ilginç - Küçük Kale Sokağında (temel turizm güzergahı) fırın kurulmuştur. Yakınlarda hem de milli tarzda hazırlanan yiyecek dükkanı, kahvehane, mangal ve diğer sosyal iaşe nesnelere var.

3. Turistlere hangi geziler ve turlar sunuluyor? Peki rehberler onlar için nasıl seçiliyor?

Artık birkaç yıldır, Yönetim rehber ve gezi yöneticilerini seçmek ve kontrol etmek için bir sistem uyguluyor. Her iki-üç ayda bir yeni adaylarla özel testler ve konuşmalar yapılır, zayıf ve güçlü taraflarını belli edebilmek için onlara Koruğun çeşitli ekspozisiyaları üzere rotasyon ile belirli bir deneme süresi verilir. Bu, karmaşık bir süreçtir, ne yazık ki, bazen sıradan insan faktörü ile karşılaşırız: birçokları sadece iş grafiğinin ve sorumluluğun üstesinden gelemiyor, bu yüzden sürekli yeni kareler çekmek gerekir. Ama, her şeye rağmen, gururla diyebiliriz ki, turistlerin ve ziyaretçilerin büyük çoğunluğu ikna şekilde gidiyor ve hem anıtlar ve Eski Şehir, hem de bir bütün olarak ülkemiz hakkında maksimum bilgi alır.

Ayrıca, biz turizm güzergahlarının sürekli yenilenmesine büyük dikkat ediyoruz. Turistin gezi sırasında maksimum sayıda ilginç yer ve anıtlar görmesi önemlidir - bu yüzden düzenli olarak turlara yeni noktalar ve ek bilgiler eklenir.

4. Düzenlenen geziler turistlerin Azerbaycan hakkında bilgilerini artırmaya ne ölçüde sağlar? Bu bilinçlenme dinamiğini "hesaplamak" mümkünse ve buna ihtiyaç varsa, bunu yapabilir misiniz?

Doğal olarak, geziler turizmin geleceği ve ülkeye seyahat etme konusundaki ilk ve en önemli adımdır. Ne de olsa, bir gezi sırasında hayal bile edemeyeceği, kendisi için bir yenilik olacak ve tekrar tekrar Bakü ve Azerbaycan'a dönmesini sağlayacak bir şey öğrenebilir. Bana göre, her turist grubu için ilginç bir şey bulmak gerekiyor ve ilgi ve katılımcı sayısını artıracak, çünkü her biri akrabalarına ve arkadaşlarına yaptıkları yolculuklar hakkında konuşacak, sosyal ağlarda fotoğraflarını paylaşacak ve bir anlamda Azerbaycan'da bir kültür turizminin aracına dönüşecektir.

5. Tüm olumlu noktaları sıraladınız, ancak kültürel turizm alanındaki sorunlar neler?

Bana göre şu anki asıl sorun şu ki, artan hizmet talebini tam olarak karşılayabilen yeterli sayıda profesyonel kadro - rehberler, gezi müdürleri yok. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bu alandaki uzmanları düzenli olarak akredite etmesini görmek sevindiricidir. Bu, profesyonellerin, hizmetlerini genellikle yeterli bilgi ve bilgi olmadan sunan kişilerle sınırları tam olarak geçmelerini sağlayan çok önemli bir adımdır. Çoğu durumda, sadece onlar nedeniyle turistler yetersiz veya olumsuz bir izlenim bırakabilir.

6. Sizce, ülkede turistlerin "kalitesi" neden asıldır? Ve genel olarak, turizmin gelişmesine bu bağlamda bakmaya gerek varmı?

Biliyorsunuz, turistin "kalitesi" yeterince şartı kavramdır. Evet, birçok belirtilere: çıkarlarına, ödeme yeteneklerine, üstünlük verdikleri dinlenme türüne göre turistler arasında fark var. Ama kabul eden ülke için onlar arasında fark olmamalıdır.

Bu, ancak herhangi bir kategorideki konuklar için gerekli bir altyapının oluşturulması, herkesin ilgisini çekmesi ve en önemlisi, daha sonra geri dönmesini sağlayacak bir şey bulmakla sağlanabilir.

Bu gün Azerbaycan tamamen farklı yönler ve çıkarlar için gerekli olan her şeyi sunmaya uygundur, ister büyük spor yarışları olsun (Formula-1 Grand Prix, Avrupa Oyunları ve İslam Dayanışma Oyunları, gelecekte Avrupa Futbol Şampiyonası-2020), ister plaj tatili, ülkemizin manzaralı bölgelerine geziler, tarihi-etnografik araştırmalar, mutfak seyahatleri vb. Buna göre, farklı eğilimler ve ilgi alanları, oldukça doğal olan farklı konuk kategorilerini çekmektedir. Karmaşık bir biçimde, bu turistler ülke genelindeki işletmelere ve özellikle de yolculuğun her aşamasında onlara hizmet veren bizneslere gelir getirmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Küresel turizm pazarındaki olayların gelişmesiyle birlikte, alternatif turizm kavramı ve türleri, pazar payını almak isteyen ülkelerin dikkatini çeken önemli bir konu haline geldi. Alternatif turizm türleri, çevre dostu ve rekabette üstünlük sağlayan farklı özel ilgi alanlarına hitap eden turizm türlerinden oluşmalıdır. Çünkü bugün turist, doğal çevre ve yerel kültürel değerleri tanımaya hazır. Bu hassasiyeti olan ülkeler, bu turist talebini ülkelere gönderebileceklerdir. Bu bağlamda, doğal ve kültürel varlıklar bir pazarlama aracı olarak kullanılabilir, çünkü modern turistlerin turizme katılımına katkıda bulunan önemli bir faktördür.

Bu anlamda alternatif bir turizm biçimi olan kültürel turizmin gelişimi önemlidir.

Her yerleşim biriminin kendine özgü kültürel görünümü ve kültürel yapısı vardır. Başka bir deyişle, kültür her ülkede değişebilir ve bir ülkede bile farklılığı ve özgüllüğü hakkında konuşabilir. Turizmdeki bu farklılıklar, turizmin en başından itibaren cazip olmaya devam ediyor. Bilgi ve ulaşım teknolojilerinin hızlı değişmesi ve gelişmesi, insanların çeşitli kültürleri görme ve keşfetme ilgisini artırmıştır ve bu yerleri ziyaret etme isteği Bilgi kültürünün kültürel turizmde ortaya çıkmasına neden olmuştur. Turistlerin farklı uluslara ait kültürleri öğrenme ve görme isteği kültürel turizm talebini artıracak ve büyümeye devam edecektir. Bu nedenle, kültürel zenginlik turizm etkinliğinde önemli bir yer tutmaktadır. Kültürel değerlerin gelişimini teşvik eden ve kültürel turistlere hizmet etmelerini öneren ülkeler, ekonomik ve sosyo-kültürel yönlerden faydalanacaktır.

Azerbaycanın tarihi ve kültürel mirası kültürel turizm için muazzam bir potansiyel yaratıyor. Kültürel miras, Türk topluluğuna ait yerel kültürel değerlerin korunmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu kültürel

mirasın gelecek nesillere aktarılması için, tarihi çevreyi korumak ve tarihi çevrenin turist değerini sağlamak için kültürel değerlerin önemini vurgulamak önemlidir. Ayrıca, anıtsal yapıların veya mimari yapıların veya mimariyi yansıtan yapıların restorasyonunun turizm amacıyla kullanılması teşvik edilmelidir.

Kültürel turizmin gelişiminde, etki hem sosyal hem de bireysel olarak dikkatle analiz edilmeli ve kalkınma sürecinde yerel kültürdeki değişiklikleri inceleyerek gerekli politikaları uygulamalıdır. Trafik yoğunluğu olan bölgelerde meydana gelen değişiklikler sosyal boyutta sorun olabilir. Turistler ve yerel nüfus arasındaki iletişim seviyesi arttıkça, yerel insanlar tanıştıkları başka bir kültürden etkilenebilir ve yaşam tarzlarını, yeme alışkanlıklarını ve kıyafetlerini etkileyen kültürlere göre yaşam biçimlerini şekillendirebilirler. Ayrıca, turistlerin yaşam tarzını dini inançların ve ahlaki değerlerin ötesine benimseyebilir. Böyle bir durum geleneksel sanatın, geleneklerin, değerlerin, geleneksel kültürün yıkımına yol açabilir. Bu bağlamda, kültürel turizmin olumsuz etkilerini önlemek için planlı ve kontrollü bir sürdürülebilir kalkınma modeli benimsenmelidir. Yerel sakinler, turizm gelişiminin sağlanacağı bölgeler veya bölgelerde çalışma planlamasına katılmalı ve yerel sakinler turizm ve çevre konusunda sürekli eğitim almalıdır. Bu nedenle, olumsuz değişiklikler kalkınma çerçevesi içinde sürekli izleme yoluyla izlenmeli ve turizmin olumlu etkilerinden en iyi şekilde yararlanmaya çalışılmalıdır.

KAYNAKÇA

AVCIKURT, C., (2003) *Turizm Sosyolojisi*, Turist-Yerel Halk Etkileşimi, Detay Yayıncılık, Ankara. Boniface, P., Fowler, P.J., (1993) *Heritage and Tourism in 'the global village'*, Routledge, London.

Azerbaycan Cumhuriyeti'nde uzmanlaşmış turizm endüstrisi Kalkınma için Stratejik Yol Haritası -

https://mida.gov.az/documents/Turizm_senayesinin_inkişafına_dair_strateji_yol_xeritesi.pdf (erişim tarihi 17 Mayıs 2019)

Azerbaycan'ın kültürel mirası UNESCO tarafından korunmaktadır -

<http://mehribanaliyeva.preslib.az/media-3dd54eb6cf.html> (erişim tarihi 17 Mayıs 2019)

Bakü şehir tarihi kültürü hakkında bilgi -

http://www.azerbaijan.az/GeneralInfo/Capital/capital_05_a.html

(erişim tarihi 17 Mayıs 2019)

Butler , R. (1992). Alternative Tourism: The thin Edge of the Wedge. In V.

DERNOI, L. A (1981). Alternative tourism: a new style in north-south relations. *International Journal of Tourism Management*, 2, pp. 253-264.

DERNOI, L. A (1988). Alternative or community-based tourism. In L. D'AMORE, J. Jafari, & (eds), *Tourism-A vital Force for Peace* (pp. 89-94). Vancouver, Canada: D'Amore and Associates.

DOĞAN, H.Z (1987) *Turizmin Sosyo-Kültürel Temelleri*, Uğur Ofset Matbaacılık ve Ticaret, İzmir.

DOĞAN, M (2010). Ekomüze Odaklı Sürdürülebilir Destinasyon ve Gökçeada Üzerine Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekizmart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 135 s.Çanakkale.

DOĞANER, S., (2003) “Miras Turizminin Coğrafi Kaynakları ve Korunması”, *Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu* (16-18 Nisan), İzmir.

GANG, C (2011). Sustainable Development Of Eco-Cultural Tourism In RemoteRegions: Lessons Learned From Southwest China, *International Journal of Business Anthropology* vol. 2(1), s: 125-127.

Herms, F (2006). Alternative forms on Gran Canaria.

Kültürel miras ve turizm -

<http://medeniyyet.az/page/news/12872/Medeni-irs-ve-turizm.html>

(erişim tarihi 17 Mayıs 2019)

KURDOĞLU, O (2001). Koruma Alanları ve Ekoturizmin Karadeniz Bölgesi Açısından İrdelenmesi. Türkiye Ormancılar Derneği Yayını, Orman ve Av, Sayı 4, s: 4

L. Smith, & W. R. Eadington, *Tourism Alternatives: Potentials and Problems of Tourism* (pp. 31-46). USA: International Academy for the Study of Tourism.

LORD G.D. – The power of cultural tourism Wisconsin Heritage Tourism Conference Lac du Flambeau, Wisconsin, September 17, 1999

MACDONALD, R. and JOLLIFFE L. (2003). *Cultural Rural Tourism*, *Annals of Tourism Research* 30, (2), 307-322.

MACLEOD, D.V.L (1998) Alternative tourists: A comparative analysis of meaning and impact, In W.Theobald (ed.) *Global Tourism: The Next Decade*.Oxford: Butterworth-Heinemann

PEARCE, D. G (1992). Alternative Tourism: Concepts, Classifications, and Questions. In V. L. Smith, & W. R. Eadington, *Tourism Alternatives: Potentials and Problems in the Development of Tourism* (pp. 15-30). USA: International Academy for the Study of Tourism.

POCIOVALIŞTEANU, D. B. G. Niculescu., 2010. Sustainable Development Through Eco-Cultural

RUSSELL, A. G.Wallace., 2004. Irresponsible Ecotourism, Anthropology Today 20(3): s:1–2.

SADORGE, J. 1998. The European Charter for Sustainable Tourism, s: 27–30.

SİNHA, G. N. 2009. Eco-Cultural Tourism As a Means for Sustainable Development. State Forest Research Institute, Itanagar, s:1-4.

SMİTH, S.L. “Tourism Analysis: A Handbook”. 2nd Ed. Harlow: Longman. 1995

SMİTH, V. L (1989). Hosts and Guests: The Anthropology of Tourism (2nd ed.). Philadelphia: Univesity of Pennsylvania.

SMİTH, V., & Eadington, W. (1992). Tourism Alternatives: Potentials and Problems in the Development of Tourism. University of Pennsylvania Press, Philadelphia.

Türkiye Müzeleri 2013 Raporu, http://www.tursab.org.tr/dosya/12194/tursab-turkiye-muzeleri-2013-raporu_12194_5662488.pdf (erişim tarihi 17 Mart 2015).

URL1, 2013. <http://www.ecotourism.org/>

USAL, A. ve KUŞLUVAN Z. (2002). Davranış Bilimleri, Sosyal Psikoloji, İzmir: Barış Yayınları.

World List, <http://whc.unesco.org/en/list> (erişim tarihi 12 Mayıs 2019)

World Museums, <http://www.icom.museum/> (erişim tarihi 15 Mayıs 2019).

World Tourism Organization UNWTO. <http://www2.unwto.org/en> (erişim tarihi 17 Mayıs 2019).